

Lanka Microfinance
Practitioners' Association

සංවර්ධනය සහ
සමානාත්මතාවය උදෙසා
කපුඳු මුලය

පෙරවදන

පසුගිය දශක තුනක කාලය තුළදී ශ්‍රී ලාංකීය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය වෙනස්කම් ගණනාවකට බදුන් විය. 1970 දශකයේ මැද භාගයේ පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතියක් ලෙස ආරම්භ වූ මෙය මේ වන විට ඉහළ ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් යුතු ක්‍ෂේත්‍රයක් බවට පත්ව ඇත. අනෙකුත් බොහෝ මූල්‍ය ආයතන මේ වන විට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය කරා තම සේවාවන් පුළුල් කර ඇති ආකාරය දැකගත හැකිය. බොහෝදෙනෙකු විසින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය යනු දිළිඳු පුද්ගලයන්ට ණය මුදල් සැපයීම ලෙස සරල වශයෙන් අදහස් කරගෙන තිබෙන නමුත් සත්‍යවශයෙන්ම මෙම සංකල්පය ඉන් ඔබ්බට පැතිරී යන්නකි.

මෙම අත්පොත නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණ වූයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සංකල්පය සහ එය ශ්‍රී ලාංකීය පරිචය තුළ භාවිත වන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාදීම වන අතර එහිදී ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල වර්තමාන ව්‍යුහය, ජාතික ජාලය සහ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ කාර්යය සාධනය යන කරුණු පිළිබඳව වැඩිදුර ඉස්මතු කර දක්වා ඇත.

මෙම පොත් පිටුවෙහි තවත් වැදගත් අරමුණක් නම් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාරය සම්බන්ධයෙන් වන නියාමන පද්ධතියක ඇති වැදගත්කම පිළිබඳව පාඨකයන්ගේ අවධානය යොමු කිරීමයි. විධිමත් නියාමන පද්ධතියක ඇති වැදගත්කම පිළිබඳ ක්‍ෂේත්‍රය කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශව අතර කථිකාවන් බොහොමයක් පැවතියද මේ දක්වා ඒ සම්බන්ධයෙන් නියමාකාර විසඳුමක් ලබාගැනීමට හැකි වී නැත. දේශීය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීන්ගේ නියෝජිතයන් ලෙස ක්‍රියාත්මක වන ශ්‍රී ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය මගින් මෙම නියාමන අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ වන මූලික ගැටළු සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කර ඇති අතර මෙම අත්පොත මගින් මේ පිළිබඳ උනන්දුවක් දක්වන පාර්ශවයන් වෙත මේ සම්බන්ධයෙන් වැඩිදුර අවබෝධයක් ලබාදෙනු ඇත.

මහින්ද විත්තන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයෙහි දැක්ම සමගින් මෙය අනුකූල වන අතරම අතිගරු ජනාධිපති, මුදල් අමාත්‍ය මහින්ද රාජපක්ෂ මැතිතුමන් විසින් මේ සම්බන්ධයෙන් දක්වා ඇති ඉහළ දායකත්වය පිළිබඳ කෘතඥතාවය පළකිරීමට මෙය අවස්ථාවක් කර ගනී. මෙම අත්පොත නිර්මාණය කිරීමේදී ප්‍රධාන මෙහෙයක් ඉටුකළ ශ්‍රී ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමයේ ගරු භාණ්ඩාගාරික එම්. එම්. අත්තනායක මහතාට ස්තූතිය පිරිනමන අතරම මෙම අත්පොත කෙටුම්පත් කිරීමේදී තම වටිනා අදහස් ලබාදුන් ආචාර්ය නිමල් ප්‍රනාන්දු සහ අත්පොත සංස්කරණය කිරීමේදී අගනා සහයක් ලබාදුන් ආචාර්යය ජී. උස්වත්තආරච්චි යන දෙපලටද ස්තූතිය පළකිරීමට කැමැත්තෙමි.

මෙම අත්පොතෙහි කෙටුම්පත පරීක්ෂා කිරීමට සහ මුද්‍රණය කිරීමට උපකාර කළ ශ්‍රී ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමයේ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලයටද ස්තූතිය පළකිරීමට මෙය තවදුරටත් අවස්ථාවක් කරගනී. අවසාන වශයෙන් මෙම අත්පොත ප්‍රකාශයට පත් කිරීම යථාර්ථයක් බවට පත් කිරීමට අවශ්‍ය මූල්‍යමය සහය ලබාදුන් ‘Plan Sri Lanka’ ආයතනයට විශේෂ ස්තූතියක් පුදකිරීමට කැමැත්තෙමි.

විත්ත ජයතිලක
ගරු සභාපති 2011/2012
ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය

අන්තර්ගතය

හැඳින්වීම	1
දරිද්‍රතාවය අවම කිරීමෙහිලා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමවේදයන්හි කාර්යයභාරය	2
ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පිළිබඳ ශ්‍රී ලාංකීය අත්දැකීම්	6
ශ්‍රී ලංකා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්තමාන ආයතනික ව්‍යුහය	8
ලංකා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තීයයන්ගේ සංගමය (LMFPA)	11
ශ්‍රී ලාංකික ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වල කාර්යයසාධනය	12
ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා වන නියාමනයන්	17
ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට බලපාන ගැටළු	18
යෝග්‍ය නියාමන පද්ධතියක වැදගත්කම	21
නිගමනය	22

හැඳින්වීම

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍යනය යනු දිළිඳු බව තුරන් කිරීමට සහ ආර්ථික සහ සාමාජීය වශයෙන් අඩු වරප්‍රසාද ලත් සමාජ කණ්ඩායම් විශේෂයෙන් කාන්තාවන් නගා සිටුවීමට යොදාගත හැකි ඵලදායී සංවර්ධන මෙවලමකි. 1970 දශකයේ මැද භාගයේ බංගලාදේශයේ ඉතා දුෂ්කර ගම්මානයක පර්යේෂණාත්මක වැඩසටහනක් වශයෙන් ආරම්භ කරන ලද මෙම සේවාව මේ වන විට දිළිඳු සහ අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයන් කේන්ද්‍රකරගත් මූල්‍ය සේවා සපයන ගෝලීය මූල්‍ය සේවා ක්ෂේත්‍රයක් බවට පත්ව තිබේ. මූල්‍ය සේවා ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියාකාරී සාමාජිකයින් ලෙස ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයන් සහභාගී කරවාගැනීම පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වන සම්පාදකයන් මේ නව ප්‍රවණතාව සම්බන්ධයෙන් වැඩි අවධානයක් යොමු කරමින් සිටී. කෙසේවුවද, මෙම ප්‍රයත්නයේදී අවධානය යොමු කළ යුතු ගැටළු කිහිපයකි. ඇතැම් ගැටළු සෑම රටකටම පොදු වන නමුත් බොහොමයක් ඒවා රටින් රටට වෙනස් වේ. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන ඇතුළු එම ක්ෂේත්‍රයේ අභිවෘද්ධිය පිණිස වන නියාමන සහ සුපරීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කිරීම යනු බොහෝ රටවල් සඳහා පොදු වූ මෙවැනි ගැටළුවකි. මෙය අභියෝගාත්මක ගැටළුවක් ලෙස සැලකීමට හේතුවක් වනුයේ නියාමන ක්‍රමයන් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෙළඳපළේහි ඇති සුවිශේෂී ලක්ෂණ හා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල පවත්නා අසමානතාවලට ගැලපෙන ආකාරයට සකස් කළ යුතු වීමයි.

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය සඳහා යහපත් පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමේ අරමුණෙන් යුතුව නීතිමය රාමුවක් සැකසීම සඳහා බොහෝ රටවල් මූලික පියවර ගෙන තිබේ. මෙබඳු ක්‍රියාදාමයක සාර්ථකත්වය රඳා පවතින්නේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ සුවිශේෂී ලක්ෂණ පිළිබඳව ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන් තුළ පවත්නා අවබෝධය මතය. ලොව ප්‍රකට ග්‍රාමීන් බැංකුවේ නිර්මාතෘවරයාවූ නොබෙල් ත්‍යාගලාභී බංගලාදේශ ජාතික මහාචාර්ය යුනුස් විසින් මෙම කරුණ නිරන්තරව අවධාරණය කර තිබේ.

මෙම පොත්පිටි නිර්මාණය කිරීමේ අදහස වූයේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳව සහ ඒ හා සබැඳි ගැටලු පිළිබඳව ශ්‍රී ලාංකික ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කරන්නන් හට වඩා හොඳ අවබෝධයක් ලබා දීමේ හා තිරසාර මූල්‍ය සේවාවන් සැපයීමට සුදුසු වාතාවරණයක් සැකසීමය.

මෙම පොත්පිටි තුළින් දැගීබව අඩුකරලීම සඳහා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවාවන්හි කාර්යභාරය ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවාවන්හි ඓතිහාසික වර්ධනයෙහි මූලික ලක්ෂණ වර්තමාන ආයතනික ව්‍යුහය හා එම අංශයේ කාර්ය සිද්ධිය සාකච්ඡා කෙරේ. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයේ සංවර්ධනය සඳහා රජයේ ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ සාකච්ඡා කෙරෙන අතර ඉන් අනතුරුව ක්ෂේත්‍රයට අදාළ ගැටලු පිළිබඳව සාකච්ඡා කෙරෙන අතර අවසාන වශයෙන් නිගමනයන් දක්වා තිබේ.

දරිද්‍රතාවය අවම කිරීමෙහිලා ක්‍රම මූලය ක්‍රමවේදයන්හි කාර්යයභාරය

බැංකු සහ අනෙකුත් සාම්ප්‍රදායික මූල්‍ය ආයතන කෙරෙහි අවම ප්‍රවේශවීමේ හැකියාවක් ඇති දුප්පත් හා අඩු ආදායම්ලාභී ගනුදෙනුකරුවන්ගේ විවිධ ආකාරයේ මූල්‍ය අවශ්‍යතාවයන් සපුරාදීම ක්‍රම මූල්‍යයන්ගේ මූලික අරමුණයි. මෙම ගනුදෙනුකරුවන් සතුව ඇප සුරැකුම් ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැකි වත්කම් නොමැතිකම සහ අනෙකුත් දැඩි කොන්දේසි සපුරාලීමේ දුෂ්කරතාව නිසා බැංකු සහ සාම්ප්‍රදායික මූල්‍ය ආයතන කෙරෙහි ප්‍රවේශවීමට ඇති හැකියාව සීමා වී තිබේ. ණය මුදල්, ඉතුරුම්, රක්ෂණ සහ ගෙවීම් පහසුකම් යන ගනුදෙනුවල වටිනාකම සාම්ප්‍රදායික බැංකු/මූල්‍ය ආයතන වල ගනුදෙනුවල වටිනාකමට සාපේක්ෂව කුඩා අගයක් ඉසිලීම ක්‍රම මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට ආවේණික වූ ලක්ෂණයකි.

ලොව වටා දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන සහ අඩු ආදායම්ලාභී ජනතාව මිලියන ගණනක් සඳහා ඔවුන්ගේ ජීවන තත්වය ඉහළ නංවා ගැනීමට මෙන්ම ආර්ථික අවදානම අවම කරගනිමින් පවුල් සුබසාධනය වර්ධනය කරගැනීමටද ක්‍රම මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය හරහා හැකියාව ලඟාකර දී තිබේ. සාධාරණ පිරිවැයක් යටතේ මූල්‍ය පහසුකම් ලබාගැනීමට මංපෙත් විවර වීම මගින් බාහිර බලපෑම් හරහා තම ජීවිත තත්වයට ඇතිවන අහිතකර බලපෑම් අවමකරගැනීමට අවශ්‍ය වන පරිදි තම වත්කම් ඉහළ නංවාගැනීමට හැකියාව ලඟාකර ගත හැකිය. අනිකුත් කුටුම්භයන් මෙන් නොව, දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන පුද්ගලයන් සතුව ප්‍රමාණවත් මුදල් නොමැතිකම නිසා ඔවුන්ට අනිකුත් පුද්ගලයන්ට සාපේක්ෂව විවිධ මූල්‍ය පහසුකම් වැඩි ප්‍රමාණයක් සඳහා ප්‍රවේශවීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.

දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන ගනුදෙනුකරුවන් සඳහා අදායම් උපයාගැනීමට, ඉතිරි කිරීමට සහ ඔවුන් සිතැඟි ව්‍යාපාරවල ආයෝජනය කිරීමට ගැලපෙන මූල්‍ය සේවාවන් ක්‍රම මූල්‍ය ආයතන විසින් සපයනු ලබයි. ක්‍රම මූල්‍ය ලබාදීම තුළින් තම ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන ප්‍රාග්ධනය සපයා ගැනීමට ඇති බාධා ඉවත්කර දීම මේ සඳහා උදාහරණයක් ලෙස දක්විය හැකිය. මෙසේ ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතාවය සපුරාදීම මගින් ආයෝජන අවස්ථා කෙරෙහි නැඹුරුවීම සඳහා අවස්ථාවන් උදාවීමෙන් ඉහළ ආදායම් උපයාගැනීමට හේතු වනු ඇත. දිළිඳු පුද්ගලයින් සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සැලසීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ රටවල් තුළ මිථ්‍යාමත කිහිපයක් පවතී. මේ සම්බන්ධයෙන් පවතින සාම්ප්‍රදායික විශ්වාසය වනුයේ “දිළිඳු පුද්ගලයින් බැංකු කටයුතු කෙරෙහි සම්බන්ධ කර ගැනීමට හැකියාවක් නොපවතී” ය යන්නයි. මෙම විශ්වාසය සාම්ප්‍රදායික මූල්‍ය ආයතන දිළිඳු පුද්ගලයින්ට අවශ්‍ය මූල්‍ය සේවාවන් සැපයීමෙන් බැහැර වීමට හේතුවක් විය. අනෙක් මිථ්‍යාමතය වූයේ “ ප්‍රාග්ධනය ඵලදායීව භාවිත කිරීමට දුප්පතුන් සතුව අවශ්‍ය හැකියාවන් නොමැතිවීම නිසා ඔවුන්ට ලබාගන්නා ණය මත ගෙවීමට සිදුවන වෙළඳපොල පොළිය ඔරොත්තු නොදෙන බවත් එම නිසා ඔවුන් සඳහා වෙළඳපොල පොලී අනුපාතයට අඩුවෙන් සහනදායී තත්වයක් යටතේ ප්‍රාග්ධනය සපයාදිය යුතුය” යන්නයි. කෙසේවුවද බොහෝ රටවල් ලබා ඇති අත්දැකීම් අනුව දිළිඳු පුද්ගලයින් බැංකු කටයුතු සඳහා සහභාගී කරවා ගත හැකි අතර ඔවුන්ට ලබා දෙන ණය ඵලදායීව ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා භාවිත කිරීම තුළින් ඔවුන්ගේ ආදායම ඉහළ නංවා ගැනීමට හැකියාවක් පවතින බවට ප්‍රත්‍යක්ෂ වී තිබේ. දිළිඳු පුද්ගලයින් විසින් සිදුකරනු ලබන ණය ආපසු ගෙවීම, ධනවත් පුද්ගලයින් විසින් සිදුකරනු ලබන ණය ආපසු ගෙවීමට වඩා ක්‍රමවත්ව සිදු කරන බව රැස්කරගන්නා ලද දත්ත අනුව පසක් වී ඇත.

ක්‍රම මූල්‍ය ගනුදෙනුකරුවන් විසින් තමන්ගේ ඉතිරිකිරීම් සහ ණය ලබාගැනීම් සාපේක්ෂව කුඩා ප්‍රමාණයන්ගෙන් සිදුකරන අතර මේ සඳහා යෝග්‍ය පිරිවැය, ඵලදායී උපක්‍රමයන් සහ මූල්‍ය උපකරණයන් ක්‍රම මූල්‍ය ආයතන විසින් භාවිත කරනු ලබයි. දිළිඳු පුද්ගලයින්ගේ ආර්ථික ස්ථායීතාවය වර්ධනය කිරීමට අමතරව ඔවුන්ගේ සමාජ තත්වය, පෝෂණය, අධ්‍යාපනය, ව්‍යවසායකත්ව හැකියාවන් වැනි ප්‍රතිඵල ලඟාකරදීමද ක්‍රම මූල්‍ය සේවාවන් මගින් සිදුකරනු ලබයි. කාන්තාවන් ඇතුළු අවදානම් සහිත විවිධ කණ්ඩායම් කෙරෙහි ලඟාවීමට ක්‍රම මූල්‍ය සේවාවන්ට හැකි වී ඇති බව තවදුරටත් තහවුරු වී තිබේ.

ක්‍රමය ණය සහ ක්‍රමය ඉතුරුම් යනු ක්‍රමය මූලය ව්‍යාපාර විසින් යොදාගන්නා ප්‍රධාන මූලය සේවාවන් දෙකකි. තැන්පත්කරුවන්ට අවම ගනුදෙනු පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවන පරිදි ඉතුරුම් ඒකරාශී කිරීමට වගබලාගත යුතුය. එමෙන්ම එම ඉතුරුම් ආරක්ෂිත විය යුතු අතරම පහසුවෙන් ආපසු ගැනීමට හැකිවිය යුතුය. එමෙන්ම තමාට හැකි කුඩා ප්‍රමාණයන්ගෙන් ඉතිරිකිරීමට හැකිවීම තුළින් ඔවුන්ට ආදායම් නොලැබී යන අවස්ථාවන් වලදී සහ හදිසි අවශ්‍යතාවලදී ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට හැකිවිය යුතුය.

ක්‍රමය මූලය ආයතන සහ විශේෂයෙන් රාජ්‍ය නොවන ක්‍රමය මූලය ආයතන ඉතිරි කිරීමේ පුරුද්ද වර්ධනය කිරීමට මෙන්ම ලබාදුන් ණය සඳහා සුරැකුමක් ලෙස භාවිත කිරීම අරමුණු කරගනිමින් ඉතුරුම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම දැකගත හැකිය. තවත් වැදගත් කරුණක් වන්නේ ඔවුන් සඳහා නොකඩවා ණය පහසුකම් භාවිත කිරීමට අවස්ථාව උදාකර දීමයි.

එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කර ඇති ඇතැම් සහසු සංවර්ධන අරමුණු, විශේෂයෙන් පහත සඳහන් අරමුණු ලගාකරගැනීම කෙරෙහිදී ක්‍රමය මූලය ක්ෂේත්‍රය මගින් දායකත්වයක් ලබා දී තිබේ.

- ◆ දිනකට බොලර් 1කට අඩුවෙන් වියදම් කරමින් ජීවත් වන ජනතාව භාගයකින් අඩු කිරීම
- ◆ කාන්තාවන්, පුරුෂයින් සහ තරුණ පුද්ගලයින් සඳහා ගැලපෙන වෘත්තීය අවස්ථා උදාකරදීම
- ◆ ආහාර නොමැතිකමින් පීඩා විඳින ජනතාව භාගයකින් අඩු කිරීම

සංවර්ධන මෙවලමක් ලෙස ක්‍රමය මූලය යන්නෙහි වැදගත්කම ඉහළ යාමට ඉහත කාරණා බලපා තිබේ. සෑම විටම ක්‍රමය මූලය ආයතන උපරිම පවුල් සංඛ්‍යාවක් සඳහා ඔවුන්ගේ ජීවන ක්‍රියාකාරකම් නගා සිටුවා ගැනීමට උපකාරී වීම ඉලක්කගත කර ගනී.

කුඩා ව්‍යාපාර කළමනාකරණයට හා මූලය වගකීමක් දැරීමට ඇති හැකියාව සහ දරුවන් හදා වඩා ගැනීම වැනි ගෘහස්ථ වගකීම් නිසා වෙනත් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා පූර්ණ වශයෙන් යොමුවීමට ඉඩ ප්‍රස්ථාව අඩු වීම යන කරුණු මත පදනම්ව ක්‍රමය මූලය පහසුකම් සැපයීමේදී දිළිඳු කාන්තාවන් ඉලක්කගත කර ගැනීමේ දැඩි ප්‍රවණතාවයක් පවතී. ක්‍රමය මූලය කටයුතු වල යෙදීම නිසා කාන්තාවන්ට සිය කුටුම්භය තුළ තීරණ ගැනීමේ හැකියාව හා ආත්ම විශ්වාසය වැඩිකර ගැනීමේ හැකියාව වර්ධනය වේ. තවද වත්කම් වර්ධනය කරගැනීමට මග සැලසීම තුළින් සංවර්ධනය සහ දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීමේ අරමුණු ලගාකරගැනීමට උපකාරීවීම මෙම සංකල්පයේ ලක්ෂණයකි. එමෙන්ම ක්‍රමය මූලය තුළින් ව්‍යවසායකත්ව අවස්ථා උදාකරදීම හේතුවෙන් රැකියා අවස්ථා ජනිත වේග ක්‍රමය මූලය ආයතන විශේෂයෙන් තරුණ පිරිස් වලටද රැකියා අවස්ථා ජනනය කිරීමේ මූලාශ්‍රයක් වන අතර බොහෝ දෙනෙකු මෙම කරුණ කෙරෙහි අවධානය යොමු නොකරයි.

සමාජීය සහ මූලය සේවාවන් සපයන ආකාරය අනුව ක්‍රමය මූලය ආයතන, බැංකු හා වෙනත් සාම්ප්‍රදායික මූලය ආයතන වලින් වෙනස් වේ. ක්‍රමය මූලය ක්ෂේත්‍රය සංවර්ධනය කිරීම සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය වූ ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කිරීමේදී මෙම ක්ෂේත්‍රයට ආවේණික වූ සුවිශේෂ ලක්ෂණ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

■ විශ්වාසය මත පදනම්ව ණය නිකුත් කිරීම

බැංකුවක් මගින් සිදුකරන ණය දීම වලදී ලබාගන්නා ඇප සුරැකුම් කෙරෙහි වැඩි වැදගත්කමක් යොමු කලද ක්‍රමය මූලය ක්ෂේත්‍රයේ ණයදීම් සඳහා මූලික අධිතලම වන්නේ ගනුදෙනුකරුවන් මත පවතින විශ්වාසයයි. සාමාන්‍ය බැංකු මෙහෙයුම් කටයුතුවල දී මෙන් නොව ඇප සුරැකුම් වශයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට කිසිදු වත්කමක් ක්‍රමය මූලය ගනුදෙනුකරුවන් සතුව නොපවතින නිසා ගනුදෙනුකරුවන් මත තබන විශ්වාසය ප්‍රමුඛතම ඇප සුරැකුම ලෙස දැක්විය හැකිය.

“දිළිඳු පුද්ගලයන් මත උපරිම විශ්වාසය තැබිය හැකිය”, යනුවෙන් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ දැඩි පිළිගැනීමක් පවතී.

■ නව්‍ය ක්‍රමවේදයන් සහ මූල්‍ය සේවා නිපැයුම්

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් දිළිඳු පුද්ගලයන් වෙත තම සේවාව ලබාදීමේදී සාමාන්‍ය බැංකු මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියේදී භාවිත වන පරිදි නොව එයට වඩා නව්‍ය වූ ක්‍රමවේදයන් භාවිත කිරීමට සිදුවී තිබේ. මෙම ක්‍රමවේදයන් නිර්ණය කිරීමේදී ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලට මුහුණදීමට සිදුවන අභියෝගයන් කිහිපයකි. මෙම අභියෝග අතර,

- ණයකරුවා පිළිබඳ ඇති අසම්පූර්ණ තොරතුරු මේ නිසා ණය ලබාදෙන්නාට ණයකරු විසින් ණය ආපසු ගෙවනු ලබන්නන් නිවැරදිව නිශ්චය කරගැනීම අපහසු වේ.
- ගිවිසුම් බලාත්මක කිරීමට ඇති දුෂ්කරතා
- මූල්‍ය සේවාවන් සැපයීමේදී දුර්වල සිදුවන ඉහළ ගනුදෙනු පිරිවැය

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීමේදී ඔවුන් සැතීමකට පත් කිරීමට හැකි සේවා සහ ක්‍රමවේදයන් භාවිත කිරීමට මෙහිදී වගබලාගත යුතුය. ඉතුරුම්කරුවන් සැමවිටම අපේක්ෂා කරන්නේ තමන්ගේ තැන්පතු ආරක්ෂා සහිත ස්ථානයක පවත්වාගෙන යාම, කුඩා ප්‍රමාණවලින් තැන්පතු සිදුකිරීමට බාධාවන් රහිත වීම, පහසුවෙන් සහ ඉක්මණින් තැන්පතු මුදල් ආපසු ගැනීමට හැකිවීම සහ පහසුවෙන් තමන් පදිංචි ප්‍රදේශය තුළදීම මෙම කටයුතු සිදුකරගැනීමට හැකිවීම යන කරුණුය. අනික් අතින් ණය ලබාගන්නා පුද්ගලයින් අපේක්ෂා කරන්නේ සාධාරණ පිරිවැයක් යටතේ නිරතුරුව ණය ලබාගැනීමට හැකිවීමත්, ඇප සුරැකුම් ලබාදීමට අවශ්‍ය නොවීමත්, සේවා ගාස්තු සාධාරණ වීමත්, කාන්තාවන්ගේ මූල්‍යමය අවශ්‍යතාවයන්ට සහ ආර්ථික අවදානම්වලට මුහුණ දිය හැකි පරිදි සැකසුණු නීති පද්ධතියක් පැවතීමත් සහ මෙම මූල්‍ය ආයතන පරිපාලනය කිරීම සඳහා අන්‍යෝන්‍යය වශයෙන් විශ්වාසදායක කළමනාකරණ කණ්ඩායමක් සිටීමත් යන කරුණුය. තම ආයතනවල පැවැත්ම තහවුරු කරන අතරතුරදීම ඉහත සඳහන් කළ ආකාරයේ තැන්පතුකරුවන්ගේ සහ ණයකරුවන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් සපුරාලීම සඳහා වන විවිධ ක්‍රමෝපායන් සහ සේවාවන් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් භාවිත කරනු ලබයි.

ගනුදෙනු පිරිවැය පහළ මට්ටමක පවත්වාගෙන යාම සඳහා අවශ්‍ය පියවරයන් ගැනීමට ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සැමවිටම වගබලාගත යුතුය. මේ සඳහා ණය පොලී අනුපාතය සාධාරණ පහළ මට්ටමක තබාගැනීම, ගාස්තු සහ අමතර පිරිවැයක් අවම කිරීම, ගනුදෙනුවක් සම්පූර්ණ කිරීමට ගත වන කාලය වේගවත් කිරීම, ගනුදෙනුකරුවා සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අතර ඇති දුරස්ථභාවය අවම කිරීම සහ කණ්ඩායම් හමු සඳහා වැය කරන කාලය අඩුකරගැනීම යන ක්‍රියාමාර්ගයන් අනුගමනය කළ හැකිය. ඒ මගින් ව්‍යාපාරයේ ඵලදායීතාවය ඉහළ නංවාගැනීමට හැකිවනු ඇත. තැන්පතුකරුවන්ගේ අපේක්ෂාවන් අතරට අවම තැන්පතු මුදල පහළ මට්ටමක පැවතීම, ලියකියවිලි සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ගතවන කාලය අවම වීම සහ මුදල් ආපසු ගැනීමට ඇති බාධා සීමා සහිත වීම යන කරුණුද දැක්විය හැකිය.

■ මූල්‍ය නොවන සේවාවන් සැපයීම

දිළිඳු පුද්ගලයන් නිසැක ලෙසම ඉන්මුදවාගැනීමට නම් ඔවුන්ට මූල්‍ය සේවාවලින් ඔබ්බට ගිය විසඳුම් ලබාදිය යුතු බව ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන තම අතීත අත්දැකීම් ආශ්‍රයෙන් වටහාගෙන තිබේ. මේ සඳහා බොහෝ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයන් “Credit Plus” (ණය සහ ඊට අදාළ තවත් සේවා) යන ජනප්‍රිය නාමයෙන් හඳුන්වන ප්‍රවේශය භාවිතා කොට ගනී. ණය ලබාදීමට අමතරව ඒ හා සමගාමීව නොයෙකුත් වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රවේශයක් භාවිත කරයි.

එනම් ක්ෂුද්‍ර ණය වැඩසටහන් වලට සමගාමීව වැඩිහිටි සාක්ෂරතාවය හා දරුවන්ගේ අධ්‍යාපනය, ඒඩ්ස්/මැලේරියා වැනි දේ පිළිබඳව සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය, පෝෂණය, මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය, භාෂා පුහුණුව, නීති උපදේශනය, ව්‍යාපාර පුහුණුව, නායකත්ව පුහුණුව වැනි වැඩසටහන්ද සම්බන්ධ කිරීමයි.

■ ගනුදෙනුකරුවන් ජාලයන් ලෙස ගොඩනැගීම කෙරෙහි අවධානය

ණය සඳහා ඇප සුරැකුම් ලෙස ලබාගැනීමට වත්කම් නොපැවතීම සහ පවත්නා තොරතුරු ප්‍රමාණවත් නොවීම යන දුර්වලතා මගහරවා ගැනීම පිණිස සිය මෙහෙයුම් කටයුතු අතර විවිධ මට්ටම් තුළදී ගනුදෙනුකරුවන් එකිනෙකා සමග සම්බන්ධ කර ජාලගත කිරීම යන සංකල්පය ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් නිර්මාණය කිරීමේදී අවධානයට යොමුකර තිබේ. එදාදාම ලෙස මූල්‍ය සේවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ ගනුදෙනුකරුවන් අතර මූල්‍ය විනය පවත්වාගැනීම සඳහා එකිනෙකා සමග සහයෝගයෙන් හා එකිනෙකාට බලපෑම් කළ හැකි කණ්ඩායම් බිහිකිරීම පහළම මට්ටම්වලදී සිදුකරනු ලැබේ. මෙම කුඩා කණ්ඩායම් එක් කිරීම මගින් ගම් මට්ටමේ කණ්ඩායම් බිහිවන අතර එම කණ්ඩායම් එක් කිරීම මගින් එයටත් වඩා විශාල කණ්ඩායම් බිහිකරගත හැකිය. මීට අමතරව මෙම ජාලයන්/ කණ්ඩායම් තුළ නිරන්තර හමුවීම් පැවැත්වීමට කටයුතු සංවිධානය කිරීම මගින් එහි සාමාජිකයින්ගේ ආර්ථික සෞභාග්‍යය සහ සංවර්ධනයට උපකාරීවන සමාජ ප්‍රාග්ධන වර්ධනය සිදුවේ.

■ සාමාජිකය පරමාර්ථ

සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර පිළිබඳ දර්ශනයේ සහ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ මූලික වෙනස වන්නේ, ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය සංකල්පය තුළ හුදු මූල්‍ය අරමුණුවලට අමතරව සාමාජීය පරමාර්ථ ඉටුකරගැනීමේ අභිලාෂයන් ගැබ්ව තිබීමයි. මෙම සාමාජීය අරමුණු කොතෙක්දුරට ලඟාකර ගෙන ඇත්දැයි විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා සමාජීය කාර්ය සාධක දර්ශකයන් කිහිපයක් භාවිත කරනු ලැබේ. මෙම දර්ශකයන් විසින් පහත අංශවල අත්කරගෙන ඇති ප්‍රගතීන් පෙන්නුම් කරනු ලබයි.

- දිළිඳු සහ සමාජයෙන් කොන්වූ පිරිස් වැඩි සංඛ්‍යාවක් වෙත තිරසර ආකාරයෙන් සේවා සැපයීම
- ඉලක්කගත කණ්ඩායම්වල අවශ්‍යතා පිළිබඳව ක්‍රමානුකූල තක්සේරු කිරීමක් මගින් එම ගනුදෙනුකරුවන්ට සපයන මූල්‍ය සේවාවල ගුණාත්මකභාවය සහ යෝග්‍යභාවය වර්ධනය කිරීම
- සමාජ ප්‍රාග්ධනය හා වත්කම්, ආදායම් සහ මූල්‍ය සේවා සඳහා ප්‍රවේශවීමට ඇති හැකියාව යන කාරණා සම්බන්ධයෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ට, ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන්ට සහ සමාජයට ලැබෙන ප්‍රතිලාභවල වැඩි දියුණු වීම
- හදිසි තත්ත්වයන් හා කම්පනයන් හමුවේ ගනුදෙනුකරුවන්ට මුහුණ පෑමට සිදුවන අවදානම අවම කිරීම
- තම ගනුදෙනුකරුවන්, සේවකයන් සහ තමා සේවය කරන ප්‍රජාව සම්බන්ධයෙන් ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වැඩි සමාජීය වගකීමක් දැරීම

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය පිළිබඳ ශ්‍රී ලාංකීය අත්දැකීම්

අතීත විකාශනය

1906 දී හඳුන්වා දුන් සකසුරුවම් සහ ණය සමූපාකාර සමිති ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවාවන් සැලසීමට ගත් පළමු උත්සාහය ප්‍රබලව ලෙස දැක්විය හැකිය. රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලැබීම තුළ මුල්ම දශකයන් තුළදී මෙම සංකල්පය ක්‍රියාත්මක වුවද පසුකාලීනව ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි මූල්‍ය වෙළඳපොළ මත සැලකිය යුතු වෙනසක් සිදු කිරීමට අපොහොසත් විය. 1980 දශකයේදී නැවතත් මෙය ඉස්මතු වූ අතර අද වන විට ගම් මට්ටමේ සමිති හරහා ඊට පුරා ක්‍රියාත්මක වන තත්ත්වයට වර්ධනය වී තිබේ. 1947 සිට 1990 දක්වා කාලය තුළ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයක් සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් සපයාදීම අරමුණු කරගනිමින් රජය විසින් විවිධ ආයතන සහ රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලත් ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට මූලිකත්වය ගෙන ක්‍රියාකර ඇති අතර සහනදායී පොලී අනුපාතය මත ණය මුදදු සැපයීම මෙම වැඩසටහන්වල ප්‍රධාන ලක්ෂණයක් විය.

රජයේ පළමු ග්‍රාමීය මූල්‍ය ව්‍යාපෘතිය වූයේ 1940 දශකයේ අග භාගයේ හඳුන්වා දුන් කෘෂි ණය වැඩසටහන වූ අතර ඒ මගින් වී වගාව සඳහා සහනාධාර ණය පහසුකම් සලසන ලදී. මෙම වැඩසටහන 1967 දක්වා රජයේ විවිධ දෙපාර්තමේන්තු හරහා ක්‍රියාවට නංවනු ලැබිණි. 1967 දී මෙම වැඩසටහන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීම මත නවීකරණය කරන ලද අතර මහබැංකුව විසින් ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් සහ ණය ඇප ආවරණ පහසුකම් ලබාදීම මේ යටතේ ආරම්භ කරන ලදී. එමෙන්ම මෙම ව්‍යාපෘතිය තම ශාඛා ජාලය හරහා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම මහජන බැංකුවට පවරන ලද අතර එහි අධීක්ෂණය යටතේ සමූපකාර ග්‍රාමීය බැංකු (1964 දී ස්ථාපනය කරන ලද) හරහා ද ක්‍රියාත්මක කිරීමට තීරණය කරනු ලැබීය. වී වගාවට අමතරව අනිකුත් කෙටිකාලීන බෝග වගාවන් ඇතුළත් කරමින් 1973 දී මෙම වැඩසටහන වැඩිදියුණු කළ අතර “සපිරි ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය” වශයෙන් මෙය නම් කරන ලදී.

ගොවීන් සඳහා ණය පහසුකම් සැපයීම අරමුණු කර ගනිමින් පිහිටුවා තිබූ කෘෂිකාර්මික සේවා මධ්‍යස්ථාන භාවිත කරමින් ලංකා බැංකුවද පසුකාලීනව මෙම වැඩසටහන සඳහා දායකත්වය සැපයීමට ඉදිරිපත් විය. පසුකාලීනව හැටන් නැෂනල් බැංකුව ඇතුළු තවත් පෞද්ගලික අංශයේ බැංකු කිහිපයක් විසින්ද මෙම ණය ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. අද වනවිටත් බැංකු විසින් ප්‍රතිමූල්‍ය හෝ ණය ඇප ආවරණ පහසුකම් රහිතව මෙම වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කරන අතර රජයෙන් ලැබෙන පොලී සහනාධාරය පමණක් භුක්ති විඳිනු ලබයි.

1980 සහ 1990 දශකයන්හිදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ග්‍රාමීය ණය වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීමට නායකත්වය ගනු ලැබූ අතර ඒ මගින් කෘෂිකාර්මික නොවන ක්‍රියාකාරකම්, දිගු කාලීන හෝග වගා කිරීම, සත්ත්ව පාලනය සහ ස්වයං රැකියා ක්‍රියාකාරකම් වැනි අංශ සඳහා මධ්‍ය සහ දීර්ඝ කාලීන ණය පහසුකම් ප්‍රවර්ධනය කරන ලදී. පොලී සහනාධාර සැලසීම මෙම ණය වැඩසටහන් වලටද ආවේණික වූ ලක්ෂණයක් විය. එමෙන්ම සහභාගී වූ බැංකු දිරි ගැන්වීම සඳහා පතිමූල්‍ය සහ ණය සහතික පහසුකම් සලසන ලදී. මෙම ණය වැඩසටහන් බොහොමයක් සඳහා අරමුදල් පහසුකම් සපයන ලද්දේ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ලෝක බැංකුව ඇතුළු අන්තර්ජාතික සංවිධාන මගිනි. මෙම සියලු ණය වැඩසටහන්වල සුවිශේෂී ලක්ෂණය වූයේ සැපයුම පෙරදරිව ඒවා ක්‍රියාත්මක වීමයි. එනම් අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන ණය පහසුකම් සහනදායී කොන්දේසි යටතේ ගලායාමට සැලැස්වීමයි.

ලෝක බැංකුවේ සහයෝගීතාවයෙන් 1990 දශකයේ මූල භාගයේ “ජන සවිය” අරමුදල හඳුන්වාදීමත් සමගම ග්‍රාමීය මූල්‍යනය කෙරෙහි වූ ප්‍රවේශවල සැලකිය යුතු වෙනසක් ඇතිවිය. මෙම ප්‍රවේශය යටතේ ඉතිහාසයේ පළමු වතාවට බැංකු නොවන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සමග සහයෝගීතාව වැඩසටහන් හඳුන්වා දීමට ජනසවිය අරමුදල උත්සුක විය. මෙම අරමුදල සමග සහයෝගීතාව ගොඩනගාගැනීම නිසා වාණිජ්‍ය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන බොහොමයක් සිය ස්ථාවරය ගොඩනගාගත් අතර ධාරිතාව වර්ධනය කරගැනීමටද සමත් විය. මෙම වාතාවරණය යටතේ ජාතික මට්ටමේ වාණිජ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයක් බවට පත් වූ සංවිධානයක් ලෙස “සර්වෝදය සීඩ්ස්” ආයතනය හඳුන්වා දිය හැකිය. පසුකාලීනව මෙම ජනසවිය අරමුදල තම තම වෙනස් කරමින් “ජාතික සංවර්ධන අරමුදල” බවට පත් වූ අතර ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට තොග අරමුදල් සපයන්නෙකු බවට පත්විය. වර්තමානයේ මෙය ශ්‍රී ලංකා ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ. තවත් වැදගත් සන්ධිස්ථානයක් ලෙස කුඩා ගොවීන් සහ ඉඩම් අහිමි පුද්ගලයන් සඳහා වූ ණය ව්‍යාපෘතිය හඳුන්වා දීම දක්වා සිටිය හැකිය. මෙය 1991 දී හඳුන්වා දුන් අතර “ඉසුරු ව්‍යාපෘතිය” ලෙස හඳුන්වන ලදී. මෙය සහනාධාර මූලික වූ ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමවලින් වෙනස් වූ අතර එය බිම් මට්ටමේ රාජ්‍ය නොවන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන හරහා ක්‍රියාත්මක වූ වාණිජමය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වැඩසටහනක් විය. මෙම වැඩසටහනේ තවත් ලක්ෂණයක් වූයේ වාණිජ වශයෙන් තිරසර පැවැත්මක් ඇති ආයතන බවට පත්වීම සඳහා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලට අවශ්‍ය මානව සම්පත් සංවර්ධනය කරගැනීම සහ වෙනත් අවශ්‍යතා සඳහා වන ආධාරද ලබාදීමයි.

ග්‍රාමීය ණය ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන ආයතනික ව්‍යුහයක් නිර්මාණය කිරීමට රජය විසින් මූලික පියවර ගන්නා ලදී. 1964 දී සමූපාකාර ග්‍රාමීය බැංකු හඳුන්වා දුන් අතර ඒ මගින් ඉතුරුම්, ණය සහ උකස් ගැනීම් ඇතුළු පුළුල් සේවා සමූහයක් සැපයීම අරමුණු කරගන්නා ලදී. 1985 දී ප්‍රාදේශීය ග්‍රාම සංවර්ධන බැංකු පිහිටුවන ලද අතර වර්තමානය වන විට මෙම බැංකු දෙක ඒකාබද්ධ කර ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුව යනුවෙන් ජාතික තලයේ බැංකුවක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වේ. දිළිඳු පුද්ගලයන් සඳහා පමණක් සේවා සැපයීමේ අරමුණින් සමාධි බැංකු පිහිටුවා තිබේ. පසුකාලීනව තෝරාගත් විවිධ ක්ෂේත්‍ර කුළු ග්‍රාමීය ණය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අරමුණින් එම එක් එක් ක්ෂේත්‍රය සඳහා විශේෂිත වූ ආයතන පිහිටුවන ලද අතර එයට ඇතුළත් වන ආයතන දෙකක් ලෙස ගොවිජන බැංකුව සහ ධීවර බැංකුව දක්විය හැකිය. ග්‍රාමීය ණය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට බැංකු සඳහා සහය වනු පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රාදේශීය කාර්යාල කිහිපයක් විවෘත කර තිබේ. එමෙන්ම ග්‍රාමීය ණය පිළිබඳව අවශ්‍ය පුහුණුව හා දැනුම ලබාදීමේ අරමුණින් ග්‍රාමීය බැංකු සහ සේවක පුහුණු ආයතනය ආරම්භ කරනු ලැබීය. තවද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු විසින් ග්‍රාමීය ණය දෙපාර්තමේන්තුව යනුවෙන් විශේෂ දෙපාර්තමේන්තුවක් ස්ථාපිත කළ අතර එහි අරමුණ වූයේ ග්‍රාමීය ණය ප්‍රතිපත්ති සහ වැඩසටහන් නිර්මාණය කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය කිරීමයි.

වාණිජමය වශයෙන් කටයුතු කරන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විශාල සංඛ්‍යාවක් 1990 සිට රටපුරා ආරම්භ වූ අතර සහනාධාර කොන්දේසි යටතේ වූ අරමුදල් විශාල ප්‍රවාහයක් අන්තර්ජාතික ආධාර සපයන්නන් විසින් රට තුළට ප්‍රේෂණය කරනු ලැබීය. මෙම ආයතන විසින් මූල්‍ය සේවාවන් දිළිඳු පුද්ගලයන්ට සපයන ආකාරය ගැන අවබෝධයක් අන්තර්ජාතික පිළිගත් භාවිතයන් ඇසුරින් ලබාගන්නා ලදී.

මෙම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල වර්ධනයට උපකාරී වූ දේශීය අරමුදල් සපයන්නන් අතර ජාතික සංවර්ධන අරමුදල, ඉසුරු ව්‍යාපෘතිය මෙන්ම Stromme Foundation, Etimos Italy වැනි ජාත්‍යන්තර ආයතනවල දේශීය කාර්යාලද විය. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ සංවර්ධන බැංකුව ඇතුළු සියළුම ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා මූල්‍ය සැපයීමේ අරමුණින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සැපයුම්කරුවන්ද ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෙළඳපොළට ඇතුළු වෙමින් සිටී. එමෙන්ම තවදුරටත් ඉදිරියට පුළුල් කිරීමේ අදහස ඇතිව කල්බදු සහ මූල්‍ය සමාගම්ද මේ වන විට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෙළඳපොළට ඇතුළු වී තිබේ.

ශ්‍රී ලංකා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්තමාන ආයතනික ව්‍යුහය

විවිධ ස්වරූපයේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන, විවිධ නීතිමය තත්ත්වයක් යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ

විවිධ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන් භාවිත කරමින් විවිධ ස්වරූපයේ ආයතන ගණනාවක් ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ ක්‍රියාත්මක වන අතර මෙම ආයතන විවිධ නීති පද්ධති මගින් පාලනය වේ. මෙම ආයතන අතරින් ඇතැම් ආයතන ප්‍රාදේශීය වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වන අතර තවත් සමහරක් ආයතන විශාල ශාඛා සමූහයක් හා ප්‍රාදේශීය කාර්යාල සහිතව රටපුරා ව්‍යාප්ත වී පවතී.

සමූපකාර ග්‍රාමීය බැංකු

මෙම බැංකු ප්‍රධාන වශයෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වෙමින් ඉතුරුම් සහ ණය පහසුකම් සැපයීම අරමුණු කර ගන්නා අතර ඉතුරුම් ඒකරාශී කිරීම පිළිබඳව මොවුන් ඉතා කාර්යක්ෂමව කටයුතු කරනු ලබයි. මෙම ආයතනවල ණය කළඹෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් උකස් ණය මගින් සමන්විත වේ. මෙම බැංකු සතුව මිලියන 6.5 ක ගනුදෙනුකරුවන් පිරිසක් සිටින නමුත් ඔවුන් අතරින් ඇතැම් සාමාජිකයන් ක්‍රියාකාරී නොවන අයවළුන් වීමට ඉඩකඩ තිබේ. 2011 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව පෙන්වා දෙනු ලබන පරිදි මෙහි ශාඛා 2019 පැවති අතර එහි මිලියන 8.9ක තැන්පතුකරුවන් සංඛ්‍යාවක් සතුව රු. මිලියන 62,637ක තැන්පතු ප්‍රමාණයක් රැස්කර තිබුණි. එමෙන්ම මිලියන 1.89 ක් වන ණය ගිණුම් හරහා රු. මිලියන 38,278 ක ණය ලබාදී තිබුණි. ඒ අනුව සාමාන්‍ය ඉතුරුම් සහ ණය ශේෂය එක් ගනුදෙනුකරුවෙක් හා සම්බන්ධව පිළිවෙලින් රු. 7,036/ ක් සහ රු. 20,281/ වේ.

සකසුරුවම් සහ ණය සමූපකාර සමිති

මෙම සමිති ප්‍රජා මූල්‍යව ග්‍රාමීය මට්ටමින් කේන්ද්‍රගතවී ක්‍රියාත්මක වන මූල්‍ය ආයතන සමූහයකි. මෙම සමිති දිස්ත්‍රික්ක සහ ජාතික තලයේ ආයතන සමග බැඳී ක්‍රියාත්මක වේ. මේ මගින් තම සාමාජිකයන් සඳහා පමණක් ණය නිකුත් කළද තැන්පතුවක් ආරම්භ කිරීමට සාමාජිකයෙකු වීම අත්‍යවශ්‍ය නොවේ. 2010 අවසාන වනවිට 8440 වන සමිති ප්‍රමාණයක් පැවති නමුත් මින් ක්‍රියාකාරී සංඛ්‍යාව මීට වඩා බොහෝ අඩු විය හැකිය.

සමාධි බැංකු

1995 සමාධි බැංකු පනත යටතේ සමාධි බැංකු රට පුරා ව්‍යාප්තව ක්‍රියාත්මක වේ. ජනසවිය වැඩසටහන වෙනුවට 1995 දී හඳුන්වාදුන් සමාධි සංවර්ධන වැඩසටහනේ ප්‍රතිලාභීන්ට මේ මගින් මූල්‍ය සේවා සපයනු ලබයි. සමාධි අධිකාරියේ වෙබ් පිටුවට අනුව 2011 අවසාන වන විට බැංකු 1042 කින් මෙය සමන්විත වූ අතර එමගින් මිලියන 2.5කට වැඩි සාමාජිකයින් පිරිසක් ඒ හා සම්බන්ධ වී තිබිණි. එමෙන්ම 2010 වන විට තැන්පතු සහ ණය කළඹ පිළිවෙලින් රු. බිලියන 41 සහ රු. බිලියන 11 ලෙස දක්වා තිබේ.

බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු

මූල්‍ය සේවාවක් සැපයීම සඳහා මෙම බැංකු විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙන් බලපත්‍ර ලබාගෙන තිබේ. ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවා සපයන මෙවැනි බැංකු දෙකකට උදාහරණ ලෙස ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකුව සහ සණස සංවර්ධන බැංකුව දැක්විය හැකිය. ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුව මගින්ද ක්‍ෂුද්‍ර ඉතුරුම් පහසුකම් ජනතාව වෙත සලසා තිබෙනු දක්නට හැකිය. තැපැල් කාර්යාල මගින් ගනුදෙනු කිරීමට ඉඩ සලසා දීම මගින් අඩු ආදායම් ලාභී පුද්ගලයන්ට කුඩා ප්‍රමාණවලින් ඉතිරිකිරීමට පහසුකම් ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව වැඩි දුරටත් සලසා තිබේ. 1985 සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි විශේෂ පනතක් මගින් ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු පිහිටුවනු ලැබූ අතර මේ වන විට දිස්ත්‍රික් පදනම මත බැංකු 17ක් පිහිටුවා ඇත. 1998 දී මෙම බැංකු ඒකාබද්ධ කිරීමෙන් බැංකු 06 බවට පත්කරන ලද අතර එක් ජාතික මට්ටමේ බැංකුවක් බවට පත්කිරීමේ අරමුණින් 2010 දී එම සියල්ල ඒකාබද්ධ කරන ලදී. සණස සංවර්ධන බැංකුව විසින් සෘජුව සහ සකසුරුවම් ණය සමූපාකාර සමිති හරහා මූල්‍ය සේවාවන් රාශියක් සපයයි.

වාණිජ බැංකු, මූල්‍ය සමාගම් සහ කල්බදු සමාගම්

කුමන හෝ ආකාරයක ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් සලසන වානිජ බැංකු, ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම් සහ කල්බදු සමාගම් මෙම ගණයට අයත් වන අතර මේවා ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුවෙන් ලබාගන්නා බලපත්‍රයක් යටතේ ක්‍රියාත්මක වේ. බැංකු අතරින් රාජ්‍ය හිමිකාරත්වය ඇති මහජන බැංකුව සහ ලංකා බැංකුව යන ආයතන දෙක, ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ප්‍රධාන බැංකු වන අතර වගා ණය සහ රාජ්‍ය අනුග්‍රහය ලත් ණය යෝජනා ක්‍රම මේ මගින් මූලිකව ක්‍රියාත්මක කෙරේ. එමෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල විසිරී ඇති එම බැංකුවල ශාඛා ජාලය මගින් රජය මගින් අනුග්‍රහය දක්වන වගා ණය වැඩසටහන ආදී වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. පෞද්ගලික වාණිජ බැංකු පිළිබඳව සලකා බැලූ විට හට්ටන් නැෂනල් බැංකුව මගින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය තුළ ඉතා වැදගත් කාර්යයභාරයක් ඉටු කරනු දක්නට හැකිය. කෙසේවුවද මෑතකාලීනව තවත් වානිජ බැංකු කිහිපයක් මේ සඳහා අවධානය යොමුකර ඇති බව පෙනී යයි. මූල්‍ය සමාගම් තුලද මෙම ක්ෂේත්‍රය සඳහා අවධානය යොමු වී ඇති බවට දැකිය හැකිය. කෙසේවුවද මේ සම්බන්ධයෙන් ඔවුන් කෙතරම් දුරට සම්බන්ධ වී සිටීද යන්න අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රබල දත්ත නොමැත.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාරය තුළ නිරත වී සිටින රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ වෙනම ආයතනයන් ලෙස ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර පිහිටුවනු ලැබූ ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන මෙම ගණයට අයත් වේ. මීට අමතරව ඇපයෙන් සීමිත සමාගම් ප්‍රසිද්ධ සමාගම් සහ පෞද්ගලික සමාගම්ද මෙම ගණයට අයත් ලෙස සැලකේ. 1980 දශකයේ අගභාගය වන විට මෙවැනි ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සමාගම් කිහිපයක් බිහිවූ නමුත් ඉන් බොහොමයක් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණය සමග සමාජ සහ ප්‍රජා සංවර්ධන කටයුතුද සම්බන්ධ කර ක්‍රියාත්මක වන ලදී. කෙසේ නමුත් 1990 දශකයේ අගභාගය වන විට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සහ ප්‍රජා සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම් එකිනෙක වෙන්කර ගනු ලැබූ අතර මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කරමින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය කටයුතුවල පමනක් නිරතවීම සිදු විය. මහ බැංකුවට අනුව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන ක්‍රියාත්මක වනුයේ 3750 වැඩි ආයතන ප්‍රමාණයක් පමණි¹.

1 LMFPFA විසින් පැවැති "වගකීම් ඇති මූල්‍ය සේවා" පහසුකාරක සංවාද වැඩමුළුව 2012.08.23

මෙම ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල එක් සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් වනුයේ කාන්තා සහ දිළිඳු පුද්ගලයන් තමන්ගේ ගනුදෙනුකරුවන් බවට පත්කරගැනීමට ඉලක්කගත කර ගැනීමයි. ප්‍රධාන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන 49 හි මුළු ණයකරුවන් ගහන මිලියන 1.4ක් පමණ වේ². මෙම ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන ක්‍රියාත්මක වන්නේ වෙනත් තෛතික අනන්‍යතාවයක් යටතේය. එයින් ඇතැම් ආයතන සී/ස ප්‍රසිද්ධ සමාගම් වන අතර තවත් ආයතන ඇපයෙන් සීමිත සමාගම් වේ. මීට අමතරව සංගම් පනත සහ ස්වේච්ඡා සමාජ සේවා පනත (1980) යටතේ ස්ථාපිතව ක්‍රියාත්මක ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන කීපයක් වේ.

රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ බැංකු නොවන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන යනු එක සමාන ආයතනයන් ලෙසට බොහෝවිට කල්පනා කරනු ලැබේ. එයට හේතුව එම ආයතනයන් දෙක තුළම සමාජ සංවර්ධනය යන මූලිකාංගය පැවතීමයි. කෙසේවුවද මෙම ආයතන වර්ග දෙක අතර ඉතා පැහැදිලි වෙනසක් තිබේ. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර විය යුතු නොවේ. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් දිළිඳු පුද්ගලයන් සඳහා මූල්‍ය පහසුකම්/ සේවා සපයනු ලබන අතර රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වෙනත් මාර්ග හරහා සමාජ සුභසාධනය සිදුකිරීමට අවධානය යොමු කරයි. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් අවධාරණය කරන්නේ දිළිඳු ජනතාව වැඩි සංඛ්‍යාවක් වෙත ලඟා වීම සහ තිරසරභාවය යන ප්‍රධාන කාරණා දෙක කෙරෙහිය. මූල්‍ය සහ මෙහෙයුම් කටයුතු ස්ථාවරත්වය සඳහා ඔවුන්ට ප්‍රාමාණික ලාභයක් පමණක් ඉපයීමට අවශ්‍ය වන නමුත් ලාභ උපරිම කිරීම ඔවුන්ගේ අරමුණක් නොවේ. ප්‍රජා සංවර්ධනය අරමුණුකරගත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවල මෙහෙයුම් පිරිවැය පියවාගැනීම සඳහා බොහෝවිට ආධාර සපයන්නන්ගේ උපකාර මත පියවාගනී. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල අරමුදල් අවශ්‍යතා, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ තැන්පතු මගින් සහ වෙනත් මූල්‍ය චලිත ලබාගන්නා ණය මගින් සපුරාගනු ලැබේ.

ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය (LMFPA)

ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය යනු ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන එකිනෙක සම්බන්ධීකරණය කරන ජාලයයි. 1990 දශකයේ මැද භාගයේ සිට රටපුරා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනයක් ඇති විය. එකල මෙම ආයතන තනි තනි වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වූ අතර ඔවුන් එකිනෙකා සමඟ සම්බන්ධීකරණය කිරීමට සියලු දෙනාටම පොදුවූ ආයතනයක් පැවතියේ නැත. එහිදී අනිකුත් බොහෝ රටවල මෙන් මේ සඳහා සම්බන්ධීකාරක ආයතනයක් පිහිටුවා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නැගිණි. මෙම අවශ්‍යතාවගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2006 දී ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය පිහිටුවාගනු ලැබිණි. මෙහි මූලික ක්‍රියාකාරකම් වනුයේ ක්ෂේත්‍රයට බලපාන කරුණ සම්බන්ධයෙන් උපදේශක සේවා සැපයීම, ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය බාධාරීත්ව අධීක්ෂණ පවත්වාගෙන යාම සඳහා වන බාහිර පරිසරය නිර්මාණය කිරීම සහ සාමාජික ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ධාරිතාව ගොඩනැංවීමයි. මෙම ආයතනය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා පවතින එකම දේශීය සම්බන්ධීකරණ ආයතනය වේ. 2011 ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය නිරීක්ෂණ වාර්තාවේ පිටු අංක 22 අනුව මෙය 2007 අංක 7 දරණ සමාගම් පනත යටතේ ලියාපදිංචි කරනු ලද ඇපයෙන් සීමිත සමාගමකි. මෙහි අරමුණු පහත පරිදි වේ.

- දිළිඳුකම තුරන් කිරීමේ අරමුණින් යුතුව දිළිඳු පුද්ගලයින්ට මූල්‍ය ආධාර ලබාදෙන ලංකාව පුරා විසිරී සිටින ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අතර සාමාජිකත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම
- ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සහ ඒ හා උනන්දුවක් දක්වන කොටස්කරුවන් හා සාමූහික ක්‍රියාකාරීත්වය ඇතිව ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය සහ සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන ප්‍රතිපත්ති රාමුව පිළිබඳ උපදේශනය කිරීම
- ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සම්බන්ධයෙන් ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් කාර්යය සාධන ප්‍රමිතීන් ස්ථාපනය කිරීමට සහ ඊට අනුකූල වූ පරිදි සකස් කර ගැනීමට උනන්දු කරවීම/ අනුග්‍රහය දැක්වීම
- තොරතුරු එක්රැස් කිරීමට, විශ්ලේෂණය කිරීමට සහ ඉලෙක්ට්‍රොනික සහ මුද්‍රිත මාධ්‍යය ඇසුරින් බෙදාහැරීමට හැකි ශක්තිමත් ක්‍රමවේදයක් ගොඩනැගීම
- දැනට පවත්නා මූල්‍ය වෙළඳපල තුලට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවා සැපයීම දක්වා, ව්‍යාප්ත වීමට අවශ්‍ය අනුග්‍රහය දැක්වීම
- ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයන්හි ධාරිතාව ශක්තිමත් කිරීම සහ ආරක්‍ෂා කිරීම මගින් ආර්ථික වශයෙන් ක්‍රියාශීලී දිළිඳු පුද්ගලයන් වෙත වඩාත් උචිත සහ දැරිය හැකි ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවාවන් ලබාදීමට ඇති හැකියාවන් වර්ධනය කිරීම ආයතන හා සම්බන්ධීකරණය න්‍යායික සංවාද අනෙකුත් ආයතන සමඟ සම්බන්ධීකරණයන් ගොඩනැංවීම සහ සඳහා පාර්ශවික අධ්‍යයන වැඩමුළු ආදී ක්‍රියාවලි මගින් සිදු කිරීම
- ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයෙහි වෘත්තීය මට්ටම වැඩි දියුණු කිරීම සහ නිසි ප්‍රමිතියක් ඇති කරලීම සඳහා අවශ්‍ය කාර්යපල නිරීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් සකසා ක්‍රියාත්මක කිරීම
- ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ඒකරාශී කිරීම සහ රජය, අරමුදල් සම්පාදන ආයතන, මූල්‍යාධාර සපයන්නන්, ආයෝජකයින් සහ වාණිජ ණය මුදල් සැපයුම්කරුවන් සමඟ ජාලගත වීම සහ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා දේශීය සහ විදේශීය සම්බන්ධීකරණය දේශීය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ අභිවෘද්ධිය සඳහා ක්‍රියාත්මක වන ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය මගින් සිදුකෙරේ.

ශ්‍රී ලාංකික ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වල කාර්යසාධනය

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය විශේෂඥයින් පිරිසක් විසින් 2006 දී පැවැත්වූ අධ්‍යයනයක ප්‍රචිඵල අනුව ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ආයතන 14,000 වඩා පැවතිනි. (8424) ක් වූ සභා සමිති ජාලයද මීට ඇතුළත්ව. කෙසේ වුවද මෙම සමිති වලින් 50%ක ප්‍රමාණයක් ක්‍රියාකාරී නොවන මට්ටමක ඇති බවට විශ්වාස කෙරේ. එමනිසා සත්‍ය වශයෙන්ම ගත්කල ක්‍රියාකාරී මට්ටමේ පවතින ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සපයන්නන් සංඛ්‍යාව 14000 කට අඩු මට්ටමක පවතී. 2006/ 2007 වර්ෂවලදී GIZ- ProMiS වැඩසටහන විසින් සමස්ථ දිවයිනම ආවරණය කරමින් සිදුකළ සමීක්ෂණයට අනුව අවම වශයෙන් රටකුළ ක්‍රියාකාරී ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවා ස්ථාන 10,000 පැවති බව සොයාගෙන තිබේ. මහ බැංකු වාර්තාවන්ට අනුව ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සේවා ස්ථාන 16,500³ කට වැඩි බැව් සඳහන් වේ.

දිළිඳු පුද්ගලයන් කරා ළඟාවීම

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ මූලික අරමුණ වනුයේ දිළිඳු කමින් පෙළෙන/ අඩු ආදායම් ලාභී සහ බැංකු තුළින් මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට යම් යම් සීමාකම් හෝ නොහැකි උපරිම පුද්ගලයින් සංඛ්‍යාවකට අවශ්‍ය සේවාවන් සැපයීම වේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ රාජ්‍ය නොවන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සහ සංඝස සංවර්ධන බැංකු මගින් දළ වශයෙන් පුද්ගලයන් මිලියන 1.4 කට වැඩි ප්‍රමාණයකට සේවාවන් සපයන බව තක්සේරු කර තිබේ. මෙම සංඛ්‍යාව ගණනය කිරීමේදී මූලික ඉතුරුම් සහ ණය සමූපකාර සමිති වල සාමාජිකයන් ඇතුළත්වී නොමැත.

රට තුළ ක්‍රියාත්මකවන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සංඛ්‍යාව

ආංශික සංයුතිය සලකා බැලීමේදී ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් බොහොමයක් ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලින් බව පෙනී යයි. GIZ-ProMiS ආයතනය (ජර්මානු රජය විසින් මූල්‍යනය කරන සහ ශ්‍රී ලංකා මුදල් අමාත්‍යාංශයේ සහයෝගීත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක වන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සංවර්ධනය සඳහා වන ව්‍යාපෘතියකි) විසින් කළ අධ්‍යයනයකට අනුව ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් 90%ක් දෙනා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවාසීන්ය. කෙසේවුවද වතුකර ප්‍රදේශවල ක්‍රියාත්මක වන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අවම ක්‍රියාකාරීත්වයකින් පැවතියද එය මුළු ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සංඛ්‍යාවෙන් 1%ක් පමණ වන ප්‍රමාණයකි⁴. එම වාර්තාවම වැඩිදුරටත් දක්වා සිටින්නේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් දිළිඳු පුද්ගලයන් අරමුණු කරගනිමින් ණය ලබාදුන්නද ඉතා දිළිඳු පුද්ගලයන් කරා එම ණය මුදල් ලබාදීමේ යම් උනන්දුවක් පවතින බවයි. පෞද්ගලික අංශයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන නිකුත් කරන ණය වලින් 50% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් මාසික ආදායම රු 3000/ නොඉක්මවන පුද්ගලයන් කරා ලබාදී තිබේ. එමෙන්ම මාසික ආදායම රු5000/ නොඉක්මවන පුද්ගලයන්ට ලබා දී ඇති ණය ප්‍රමාණය මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් 82% කි.

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ආදායම් පැතිකඩයන්

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන	මාසික ආදායම					
	< රු 3000	රු 3000- 5000	රු 5000- 10000-	රු 10000- 20000	රු 20000- 40000	>රු 40000
RDBs	19.3%	18.3%	24.4%	28.3%	7.5%	2.3%
SBSs	85.0%*					
SANASA/PTCCSSs	20.1%	29.4	26.3%	14.7%	5.3%	4.3%
Other MFIs	50.4%	31.5%	13.3%	3.0%	1.6%	0.3%

(2009 ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වාර්තාවේ පිටු අංක 17, වගු අංක 6 න් උපුටා ගන්නා ලදී) අනෙකුත් ආදායම් වර්ග මෙහි දක්වා නොමැත.
 (RDBs-ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු SBSs-සමාදේශිත බැංකු සමිති, SANASA/PTCCSSs- සංඝස/ ප්‍රාථමික සහසුරුවම් සහ ණය සමූපකාර සමිති, Other MFIs- අනෙකුත් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන)

3 LMFPFA විසින් පැවැති "වගකීම් ඇති මූල්‍ය සේවා" පහසුකාරක සංවාද වැඩමුළුව 2012.08.23

4 GIZ , BWTP ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්‍ෂේත්‍රය පිළිබඳ 2010 යාවත්කාලීන කළ වාර්තාවේ - පිටු අංක 17

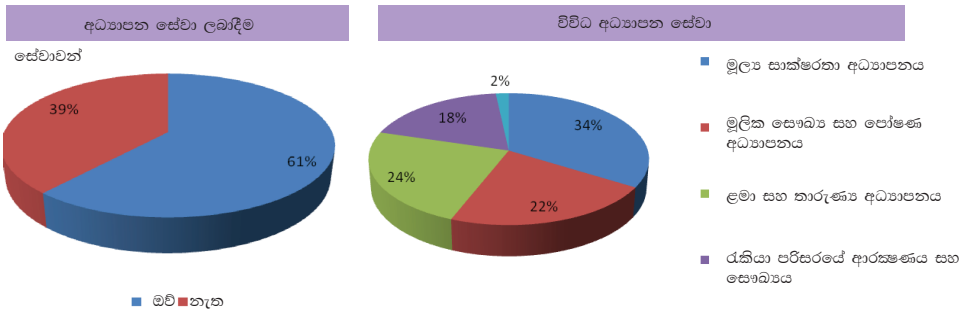
ගනුදෙනුකරුවන්ගේ භූගෝලීය විසිරයාම සලකා බලන කල දකුණු පලාත තුල වැඩි නියෝජනයක් පවතින බව පෙනීයයි. අඩුම නියෝජනය උතුරු පලාතින් වන අතර එම පලාත තුළ 2009 මැයි මස දක්වා පැවති යුද වාතාවරණය මෙයට මූලිකව හේතුවූ බව පැහැදිලිය. කෙසේවුවද යුද වාතාවරණය අවසන්වීමෙන් පසු බැංකු සහ ක්‍රම මූල ආයතන උතුරු පලාත තුලද තම කටයුතු විහිදුවා තිබේ.

පලාත් අනුව ක්‍රම මූල සේවා ස්ථාන: පලාත් බද ප්‍රතිශතයන්

බස්නාහිර පලාත	12.2%	උගව පලාත	10.8%
මධ්‍යම පලාත	10.1%	සබරගමුව පලාත	11.2%
දකුණු පලාත	24.0%	උතුරු පලාත	5.2%
වයඹ පලාත	10.2%	නැගෙනහිර පලාත	12.3%
උතුරු මැද පලාත	3.9%		

මූල නොවන සේවා සැපයීම

LMFPA ක්‍රම මූල විශ්ලේෂණ වාර්තාව (2011, පිටු අංක 42) අනුව බැංකු නොවන ක්‍රම මූල ආයතනවලින් බොහොමයක් ගනුදෙනුකරුවන් හට මෙම මූල නොවන සේවා මගින් ව්‍යවසායකත්ව සංවර්ධනය අධ්‍යාපනික සෞඛ්‍ය සහ කාන්තා බලගැන්වීම වැනි සේවාද සැපයේ.

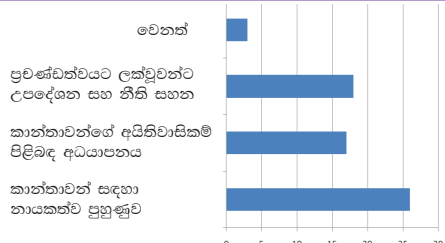
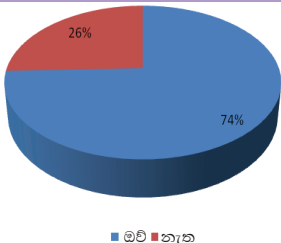

මූලාශ්‍රය: LMFPA දත්ත එකතුව 2011

මූලාශ්‍රය: LMFPA දත්ත එකතුව 2011

කාන්තාවන් සවිබල ගැන්වීමේ සේවාවන් සැපයීම

කාන්තාවන් සවිබල ගැන්වීමේ සේවාවන්

මූලාශ්‍රය: LMFPA දත්ත එකතුව 2011

මූලාශ්‍රය: LMFPA දත්ත එකතුව 2011

මෙම මූල්‍ය නොවන සේවා මගින් ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සුභ සාධනය ඵලදායී ලෙස දියුණු කිරීමට උපකාරවේ යයි විශ්වාස කරනු ලැබේ. උදාහරණ ලෙස ව්‍යාපාර පවත්වාගෙන යාම පිළිබඳ වැඩි අවබෝධයක් ලබාදීම තුළින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලින් ලබාගත් ප්‍රාග්ධනය මත වැඩි ප්‍රතිලාභයක් ඉපයිය හැකි මෙන්ම ඒ තුළින් දැගීභාවයද අවම කළ හැක. එමෙන්ම සෞඛ්‍ය පිළිබඳව වැඩි අවබෝධයක් ලබාදීමෙන් ගෘහයේ වෛද්‍ය කටයුතු සඳහා වන වියදම් අවම කරගැනීමටද, ගෘහස්ථ ව්‍යාපාර කටයුතුවල ඵලදායීතාවය නංවාගැනීමටද සහ ගෘහයේ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නංවාගැනීමටද හැකිවනු ඇත. එමෙන්ම ණය සැපයීමට අමතරව ඒ හා බැඳුණ අනිකුත් සේවාවන් ලබාදීම තුළින් ණය මුදල ලබාගත් අරමුණ සඳහා පමණක් භාවිත කිරීම තහවුරු වන අතර ඒ තුළින් තව තවත් ණය ලබාගැනීමට ඇති හැකියාව වර්ධනය වනු ඇත. කාන්තාවන් සම්බන්ධයෙන් සලකා බැලූ කළ ඔවුන් සමාජයේ ආර්ථික සහ සමාජීය වශයෙන් අවාසි සහගත තත්ත්වයක පසුවන හෙයින් ඔවුන් බලාත්මක කිරීම පිණිස මෙම ණයට අමතරව සපයන ඒ හා බැඳුණ සේවා මහඟු කාර්යයභාරයක් ඉටු කරනු ලබයි.

ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව

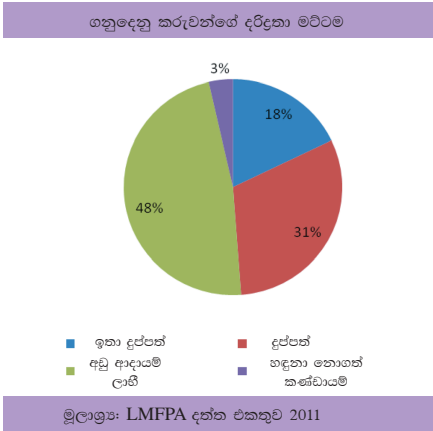
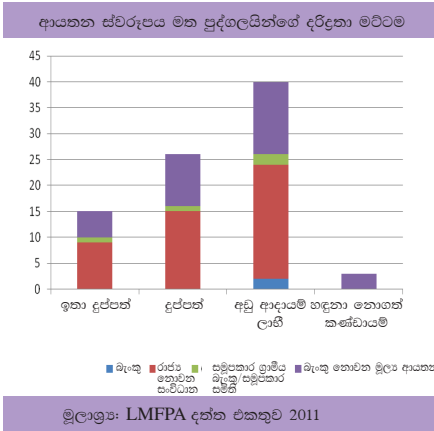
ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලින් සේවා ලබාගන්නා සමස්ථ ගනුදෙනුකරුවන් සංඛ්‍යාව පිළිබඳව සවිස්තරාත්මක තොරතුරු නොපවතින අතර පවතින දත්තද ඒවායේ ඇති ගුණාත්මකභාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න මතු කරයි. එක පුද්ගලයෙකුට ගිණුම් එකකට වඩා වැඩි සංඛ්‍යාවක් පැවතීම මේ සඳහා උදාහරණයකි. ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය මගින් පළ කරන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය විමර්ශන වාර්තාවට සණස පදනම, සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු, සමෘධි, ගැමිදිරිය, ධීවර බැංකුව වැනි ප්‍රජා මූලික ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය සපයන්නන් හැරුණු විට ප්‍රධාන ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන 49 ක පමණක් ගනුදෙනුකරුවන් මිලියන 1.4 ක් සාමාජිකත්වය ලබා තිබේ. තවද මෙම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ව්‍යාප්තිය සලකා බලන විට දිළිඳු ජනගහනයේ විශාල ප්‍රමාණයකට මේ මගින් සේවාවන් ලබාදෙනු ලබයි.

ලබාදුන් සමස්ථ ණය ප්‍රමාණය

ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය විමර්ශන වාර්තාවට අනුව සණස සම්මේලනය සහ සමුපකාර හැරුණු විට අන් සියළු ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලින් 2010 වනවිට ලබාදුන් ණය මුදල්වල එකතුව රු බිලියන 60 ඉක්මවයි. මේ තුළ වැඩිම දායකත්වයක් ලැබී ඇත්තේ ග්‍රාමීය සංවර්ධන බැංකුව සහ සණස සංවර්ධන බැංකුව මගින් වන අතර එම ආයතන ද්විත්වයෙහි ණය කළඹයන්හි එකතුව රු.බිලියන 51 ඉක්මවයි. ඊට අමතරව සර්වෝදය සීඩිස් ආයතනය මගින් ලබාදුන් ණය ප්‍රමාණය රු. බිලියන 3 ඉක්මවයි. මෙම දත්ත වලින් පෙනීයන කරුණක් නම් ක්‍රියාත්මක වන බොහොමයක් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන තම මෙහෙයුම් කටයුතු ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයෙන් සිදුකරන බවයි.

ඉලක්කගත කණ්ඩායම්

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන, විශේෂයෙන් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයන්හි ඉලක්කගත කණ්ඩායම බොහෝ අවස්ථාවල යම් මාසික අගයකට අඩු ආදායම් උපයන දිළිඳු සහ අඩු ආදායම් ලාභී පවුල්වලින් සමන්විත වන අතර මෙම අගය එක් එක් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනය මගින් ඔවුන්ගේ අරමුණ අනුව නිශ්චය කරයි. එමෙන්ම මෙම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනය මගින් බොහෝවිට ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජීවත්වන දිළිඳු කාන්තාවන් සහ අනිකුත් ආර්ථික වශයෙන් අවධානම් සහගත කණ්ඩායම් ඉලක්ක ගත කරනු ලැබේ. සමස්ථයක් වශයෙන් ගත්කළ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් 72% පමණ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවලින් වන අතර සමහරක් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ගනුදෙනුකරුවන් 100% ක්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජීවත්වන දිළිඳු පුද්ගලයන් වේ.

කාන්තා සහභාගීත්වය

ලොව පුරා පවත්නා තත්වය සලකා බලන විට සෞඳ මූල්‍ය ආයතන විසින් කාන්තා ණය ලබාගන්නන් දෙස වැඩි අවධානයක් යොමු කරන අතර මෙයට හේතුව ඔවුන් වැඩිපුරම අවාසි සහගත තත්වයට පත්වූ කණ්ඩායමක් ලෙස සැලකීමයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළද මෙම ප්‍රවණතාවයේ වෙනසක් නැත. ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ථ ණයකරුවන්ගෙන් 60% කාන්තාවන් වේ. කෙසේවුවද 90% ට වඩා වැඩි කාන්තා ණයකරුවන් සිටින ආයතන 23 ක් තිබෙන අතර කාන්තා ණයකරුවන් ප්‍රමාණය 100% වූ ආයතන කීපයක්ද මේ අතර තිබේ.

සෘජු රැකියා අවස්ථා නිර්මාණය වීම

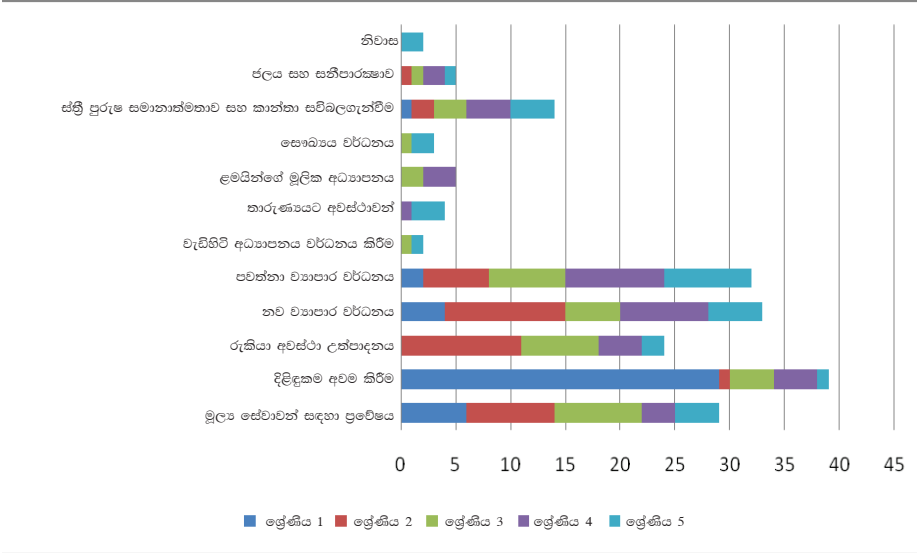
බොහෝ පුද්ගලයන්ගේ අවධානයකට ලක් නොවූවත් තරුණයින්ට සෘජු ඵලදායී රැකියා ලබාදීමේ සුවිශේෂ මූලාශ්‍රයක් ලෙස සෞඳ මූල්‍ය ආයතන දැක්විය හැකිය. එමෙන්ම සෞඳ මූල්‍ය ආයතනවල සේවාදායකයින්ගෙන් බොහොමයක් කාන්තාවන් වේ.

2010 අවසාන වන විට විවිධ ස්ථරවල සේවයේ නියුතු කාන්තාවන් 12,919 සිටි බවට සෞඳ මූල්‍ය ආයතන 49 ක් විසින් ලංකා සෞඳ මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමය වෙත වාර්තා කර තිබිණි. මෙම කාන්තා රැකියා දායකත්වය සමස්ථ සේවක සංඛ්‍යාවට සාපේක්ෂව 59%කි. මීට අමතරව සමූපාකාර ග්‍රාමීය බැංකු, සභා සහ ප්‍රාථමික සකසුරුවම් සහ ණය සමූපාකාර සමිති (PTCCS) වලද විශාල සේවාදායකයින් පිරිසක් සේවයේ නිරතවී සිටී. පූර්නකාලීනව සේවයේ නිරත වූ පිරිසට අමතරව සභා ප්‍රාථමික සකසුරුවම් සහ ණය සමූපාකාර සමිතිවල ස්වේච්ඡා පදනම මත රැකියාවේ නිරත වන්නන් 66,300 පමණ සිටින බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර ගැමිදිරිය වැනි අනිකුත් ආයතනද මීට ඇතුළත් කළහොත් ස්වේච්ඡා සේවකයන් ප්‍රමාණය 100,000 ඉක්මවා යනු ඇත.

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල සංවර්ධන අරමුණු

ඉලක්කගත ගනුදෙනුකරුවන් වෙත මූල්‍ය සහ මූල්‍ය නොවන සේවාවන් සලසාදීම තුළින් පුළුල් පරාසයක වූ සංවර්ධන ගැටළු සඳහා පිළියම් ලබාදීමට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන ක්‍රියාකරනු ලබයි. ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය වෘත්තිකයන්ගේ සංගමයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය විමර්ශන වාර්තාවට (2011) අනුව, ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් ඔවුන්ගේ පරමාර්ථ වලට අනුව ඉටුකරගැනීමට බලාපොරොත්තු වන පොදු සංවර්ධන අරමුණු ස්ථානගත කර ඇත. පහත සඳහන් රූපසටහන මගින් විවිධ ආයතනයන් ප්‍රකාශිත සංවර්ධන ඉලක්කයන්හි සාපේක්ෂ වැදගත්කම දැක්වේ.

සංවර්ධන අරමුණු

බොහෝ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් දිළිඳුකම තුරන් කිරීම සඳහා ඉහළ වැදගත්කමක් ලබාදී තිබේ. ක්‍ෂුද්‍ර ව්‍යාපාර සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදීම දිළිඳු බව තුරන් කළ හැකි එක් ක්‍රමයකි. බැංකු මගින් විවිධාකාර වූ සේවා හරහා (උදා: ඉතුරුම් ක්‍රම, කල්බදු, උකස්, මුදල් පැවරීම්, ප්‍රේෂණ) මූල්‍ය සේවාවන් ලබාදීමට පුළුල් ප්‍රවේශයක් ඇති කිරීමට අවධානය යොමු කරන නමුත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් ක්‍ෂුද්‍ර ණය ලබාදීමට අමතරව විවිධාංගීකරණය වූ ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය නොවන සේවා ලබාදීම කෙරෙහිද අවධානය යොමු කරයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා වන නියාමනයන්

ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා වන සුවිශේෂී වූ නියාමනයන් නොමැති වුවද එයින් මෙම ක්ෂේත්‍රය සම්පූර්ණයෙන්ම පාලනය නොවී ඇති බව අදහස් නොවේ. එනම් සමහරක් ක්‍රීඩා මූල්‍ය කටයුතු සිදුකරන ආයතන විශේෂ පනත් මගින් පාලනයට යටත් වේ. උදාහරණයක් ලෙස වාණිජ බැංකු, මූල්‍ය සමාගම්, කල්බදු සමාගම් සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු විසින් සිදුකරන ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ නියාමනයන්ට යටත් වේ. සමාධි බැංකු මගින් සිදුකරන මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් ශ්‍රී ලංකා සමාධි අධිකාරිය මගින් පාලනය වේ. තවද සමුපකාර ග්‍රාමීය බැංකු වල ක්‍රියාකාරකම් සමුපකාර දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නියාමනයට ලක්කරනු ලැබේ. මෙම සුපරීක්ෂණයන්හි ප්‍රමාණය සහ නියාමන තත්ත්වයන් විශේෂයෙන්ම මෙම ආයතන පාලනය වන නීතිවල ස්වභාවය මත තීරණය වේ. කෙසේවුවද සියලු සමාගම් කෙරෙහි අදාළ වන පොදු විධි විධාන ඇතුළත් සමාගම් පනත හැරුණු කොටගෙන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන වල ක්‍රියාකාරකම් කෙරෙහි බලපාන කිසිදු නියාමන පද්ධතියක් මේ දක්වා බිහිවී නැත.

රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

ආයතන පිහිටුවීම, රාජ්‍ය අනුග්‍රහය යටතේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම වැනි ආකාරවලින් ක්‍රීඩා මූල්‍ය කටයුතු සඳහා රජය උපකාරී කලද මේ දක්වා ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් බිහිවී නොමැත. එමෙන්ම දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම සඳහා සහ ග්‍රාමීය සංවර්ධනය සඳහා වන අනිකුත් ප්‍රතිපත්ති රාමුවන් සමඟ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය කිරීම සඳහා පිළිගත් යාන්ත්‍රණයක් නොමැත. මේ සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සහ උපක්‍රමික සැලසුමක් තිබීමේ වැදගත්කම මහින්ද විත්තන වැඩසටහන යටතේ හඳුනාගෙන ඇත.

මහින්ද විත්තන ප්‍රකාශනය තුළින් දක්වා සිටින්නේ අනන්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් සහ සුපරීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් නොමැතිවීම තුළින් මූලික තිරසාර පැවැත්මක් නොමැති ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන බිහිවීමට රුකුල් ලැබෙන බවයි. ඒ තුළින් ඒවා පාලනය සහ ස්වාධීනත්වය කෙරෙහි දුර්වලතාවයන් ඇති කරන බවත් මූල්‍ය විවක්ෂණභාවය කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කිරීම මගින් ඉතුරුම් සහ තැන්පතු භාරගන්නා ආයතන වශයෙන් ක්‍රියාකිරීමට ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට ඇති හැකියාව කෙරෙහි සීමාකම් බිහිවිය හැකි බවත් තවදුරටත් එහි දක්වා ඇත.

ක්‍රීඩා මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රය සඳහා ප්‍රතිපත්තියක් පැවතීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගන්නා මහින්ද විත්තන ප්‍රකාශනය තවදුරටත් ප්‍රකාශ කර සිටින්නේ ඉදිරි දශකය තුළ ඉතා ශක්තිමත් සහ සාර්ථක ක්‍රීඩා මූල්‍ය අංශයක් ශ්‍රී ලංකාව තුළ බිහිවනු ඇති බවය. ක්‍රීඩා සහ කුඩා පරිමාන ව්‍යවසායකයින් අරමුණුකරගත් ණය මෙන්ම කුටුම්භවල විවිධ වූ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කරගැනීමට අවශ්‍ය මූල්‍ය පහසුකම්ද සැපයීම මේ හරහා සිදුවනු ඇති බව ප්‍රකාශනය වැඩිදුරටත් දක්වා ඇත.

ඉහතින් සඳහන් කර ඇති රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියට අනුව යමින් ක්‍රීඩා මූල්‍ය සංවර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන නීති ප්‍රතිපාදන හඳුන්වා දීමේ වැදගත්කම ඇමති මණ්ඩලය විසින්ද මේ වනවිටත් හඳුනාගෙන තිබේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට බලපාන ගැටළු

ශ්‍රී ලංකා ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයට බලපාන ප්‍රධාන ගැටළු කිහිපයක් පවතින අතර ඒවා එකිනෙකට සම්බන්ධ වී පවතී. ණය සඳහා වන පොලී අනුපාත, තැන්පතු භාරගැනීම් සහ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල පැවැත්ම, ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ප්‍රවීණතිය සහ නියාමන ක්‍රමවේදය වැනි අංශ සම්බන්ධයෙන් මෙම ගැටළු පැහැදිලිව ඇත.

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන මගින් සපයන ණය මත අයකරන පොලී අනුපාතය

ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන මුහුණදෙන ගැටළු අතරින් වඩාත් කපාබහා ලක් වී ඇති සහ ප්‍රධානම ගැටළුවක් වී ඇත්තේ ණය මත අයකරන පොලී අනුපාතයයි. ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ මෙහෙයුම්ගැන නොදන්නා බොහෝ දෙනා මෙම ආයතන මගින් ලබාදෙන ණය මත ඉහළ පොලී අනුපාතයක් අයකරනු ලබයි යන අදහස මත පිහිටයි. එසේ වුවද මෙය සත්‍ය නොවේ. පළමුකොටම දැක්විය හැක්කේ අසංවිධිත වෙළඳපලයන්හි කටයුතු කරන වාණිජ මුදල් ණයට දෙනු ලබන පුද්ගලයන් අයකරන පොලී අනුපාතයට සාපේක්‍ෂව ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතය බොහෝ පහළ මට්ටමක පැවතීමයි. දෙවනුව පෙන්වා දිය හැක්කේ බැංකු සහ අනිකුත් බොහෝ සංවිධිත මූල්‍ය ආයතන විසින් මෙම වෙළඳපොළ නොසලකා ඇති අතර, මෙය සේවය සැලසීමට පිරිවැය අධික වෙළඳපොළ කොට්ඨාශයක් වීමයි.

පොලී ආදායම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා ඇති ඉතා වැදගත්ම ආදායම් මාර්ගයයි. එහෙයින් ණය පොලී අනුපාතය තීරණය කිරීම ක්‍ෂුද්‍ර ණය ව්‍යාපාරයේ වැදගත් අංගයකි. ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ණයෙහි පොලී අනුපාතය ඉහළ අගයක් ගැනීමට හේතුවක් නම් කුඩා ප්‍රමාණයේ ණය මුදල් සැපයීමට යාමේදී එක් ණය මුදලක් සඳහා වන පිරිවැය, විශාල ප්‍රමාණයේ ණය මුදල් කීපයක් සැපයීමට වැයවන සාමාන්‍ය පිරිවැයට වඩා ඉහළ අගයක් ගැනීමයි. එමෙන්ම ඉහළ පරිපාලන වියදම් සහ මානව සම්පත් වියදම් එක් ණය මුදලක් වෙනුවෙන් යන පිරිවැය ඉහළයාමට හේතුවකි. ක්‍ෂුද්‍ර ණය යනු මිනිස් ශ්‍රමය මත රඳා පවතින මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියක් නිසා විශාල ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් පිරිසක් යෙදවීමට සිදුවන අතර ඔවුන්ට නිරන්තරයෙන්ම ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල සංචාරය කිරීමට සිදුවේ. මෙහි අරමුණ වන්නේ ගනුදෙනුකරුවන්ට ඔවුන්ගේ ගනුදෙනු සඳහා වන පිරිවැය අවම කිරීමයි. මෙය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයන් දෙසින් සලකා බැලූ විට ඉහළ මෙහෙයුම් වියදමකි. ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනද අනෙකුත් ව්‍යාපාර මෙන් මෙම මෙහෙයුම් වියදම පියවාගැනීම සහ ආයතනය පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රමාණවත් ආදායමක් ඉපයීම අදහස් කරන හෙයින් ණය පොලී අනුපාතය එයට ගැලපෙන පරිදි තීරණය විය යුතුය.

විශාල වාණිජ බැංකු සම්බන්ධයෙන් ගත් කළ එක් ණය මුදලක් සම්බන්ධයෙන් වන පරිපාලන වියදම පහළ අගයක් ගනු ලබන අතර එක් ණය මුදලක සාමාන්‍ය ප්‍රමාණය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයක ණයට වඩා බෙහෙවින් විශාල වෙයි. බැංකුවක් විසින් ප්‍රදානය කරන රුපියල් මිලියන ණය මුදලකට වැයවන පරිපාලන වියදම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයකින් ප්‍රදානය කරන රු 10,000/ ක ණය මුදලට සාපේක්ෂව ඉතා පහළ අගයක් ගනී. දෙවනුව අඩු පිරිවැයකින් යුත් අරමුදල් සඳහා බැංකු වෙත වඩා හොඳ ප්‍රවේශයක් පවතින අතරම අඩු පිරිවැයක් යටතේ තැන්පතු ඒකරාශී කිරීම මගින්ද ඔවුන්ට පහළ ණය පොලී අනුපාතයන් පිරිනැමීමේ අවකාශය හිමිව ඇත. නීතිමය බාධක හේතුවෙන් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා මහජන තැන්පතු ඒකරාශී කළ නොහැකි අතර එසේ එක් රැස් කළද ඒ සඳහා වැඩි පොලී අනුපාතයක් ගෙවීමට සිදුවනු ඇත. තෙවනුව විවිධ ණය වැඩසටහන් යටතේ ප්‍රවීණතිය පහසුකම් මෙන්ම රජය මගින් පොලී ප්‍රවීණතියන්ද බැංකු වෙත ලබාදෙනු ලැබේ. තවද ණය පැහැර හැරීම සම්බන්ධයෙන් ආවරණය වන පරිදි දෙනු ලබන රාජ්‍ය ඇපකර මගින්ද අවධානයට අඩු වී තිබේ. කෙසේවුවද ප්‍රතිමූල්‍යන පහසුකම්, පොලී ප්‍රතිපූර්ණ හෝ ණය ඇපකර වැනි කිසිවක් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයට හිමි නොවේ.

විධිමත් මූල්‍ය වෙළඳපලින් ඉවත්කරනු ලැබූ දිළිඳු පුද්ගලයෙකුට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයක් හැරුණු විට විකල්පයක් ලෙස පවතින්නේ පෞද්ගලික මුදල් ණයට දෙන්නන් වෙතයාමයි. මෙම වානිජ මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතය ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනයක් විසින් අයකරනු ලබන ණය පොලී අනුපාතයට වඩා කිහිපගුණයකින් ඉහළ මට්ටමක පවතී. එමෙන්ම මෙම ණය මුදල් ලබාදීමේදී බොහෝවිට ඇප සුරැකුමක් ලෙස ඉඩමක්, රත්තරන් හෝ ගේදොර උපකරණ ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර අන්‍යෝන්‍ය විශ්වාසය එතරම් වැදගත් නොවේ. වාණිජ මුදල් ණයට දෙන්නන් විසින් අයකරනු ලබන වාර්ෂික පොලී අනුපාතය සාමාන්‍යයෙන් වර්ෂයකට 100% ඉක්මවා යනු ලබයි. එවැනි ඉහළ පොලී අනුපාතයක් ගෙවීමට ඇති නොහැකියාව නිසා බොහෝ දිළිඳු පුද්ගලයන්ට තමන් අභිමුඛ ඇති ආර්ථික අවස්ථා හමුවේ එලදායී ආයෝජනයක් සිදුකිරීමට ඇති හැකියාව ගිලිහී යයි. මේ නිසා ඔවුන් අතර ඇති දිළිඳුභාවය තුරන්නොවී තවදුරටත් පවතිනු ලබයි.

සාපේක්ෂව වැඩි පොලී අනුපාතයක් යටතේ වුවද තමන්ගේ ජීවන තත්වය වැඩිදියුණු කරගැනීමට සහ අධ්‍යාපන, සෞඛ්‍ය වැනි අනිකුත් අරමුණු වෙනුවෙන්ද මුදල් ණයට ලබාගැනීමට දිළිඳු ජනතාවට සිදුවී තිබේ. දිළිඳු සහ අඩු ආදායම්ලාභී පුද්ගලයන්ට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන මගින් අයකරන පොලී අනුපාතය දරාගැනීමට හැකිද යන ප්‍රශ්නය සමහරකු විසින් අසනු ලබයි. ලොව වටා දක්නට ලැබෙන අත්දැකීම් සලකා බලන විට මෙම ගැටළුව සඳහා ලබාදෙන පිළිතුර “පොලී අනුපාතය දරාගැනීමට හැකිය” යන්නයි. දිළිඳු පුද්ගලයින් සලකා බැලූවිට ඔවුන්ට වඩා වැදගත් වන්නේ ණය මත අයකරණ පොලිය නොව අධිනිවැසි ණය ලබාගැනීමට ඇති හැකියාවයි. ඉක්මන් ණය ප්‍රදානය අඩු ගනුදෙනු පිරිවැය, නම්‍යශීලී ආපසුගෙවීමේ හැකියාව යන කරුණු සම්බන්ධයෙන් සපයන ඉහළ සේවාවන් වෙනුවෙන් වැඩි පොලී අනුපාතයක් ගෙවීමට මහජනතාව සූදානම්ව සිටී.

අනිත් අතට ක්‍ෂුද්‍ර ව්‍යවසායකයින් විසින් මූල්‍යනය කරන ව්‍යාපාර මගින් විශාල ව්‍යාපාරවලට සාපේක්ෂව එක් ප්‍රාග්ධන ඒකකයක් මත උපයන ප්‍රතිලාභ කෙටිකාලීනව සලකා බැලූ විට ඉහළ අගයක් ගනී. එමනිසා කෙටිකාලීන ණය ආපසුගෙවීමේ කොන්දේසි මත ඉහළ පොලී අනුපාතයක් යටතේ ලබාගත් ණය ආපසු ගෙවීම එතරම් අපහසු කාර්යයක් නොවේ.

කෙසේවුවද ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන විසින් ණය මත අයකරන පොලී අනුපාතය අසාමාන්‍ය ලෙස ඉහළ අගයක් ගනී නම් එවැනි ඉහළ පොලී අනුපාතයක් දරාගත නොහැකි දිළිඳු පුද්ගලයින් විසින් ණය සඳහා කරනු ලබන ඉල්ලීම් පහළ යා හැකිය. වෙළඳ, කුඩා ආපන ශාලා, ආහාර සැකසුම්, රූපලාවන්‍යාගාර, වාණිජ හෝග, ඇඟළුම් නිෂ්පාදන වැනි ප්‍රමාණවත් ආදායමක් උපයන ව්‍යාපාර පමණක් එවිට ණය සඳහා ඉල්ලීම් කරනු ලබනු ඇත. එමනිසා මෙහෙයුම් වියදම් අවම කර ගැනීම සහ එලදායීභාවය ඉහළ නංවාගැනීම තුළින් තමන්ගේ ණය පොලී අනුපාතය පහළ දමා ගැනීම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල මධ්‍ය සහ දිගුකාලීන අරමුණු බවට පත්කරගත යුතුය.

ප්‍රතිපත්ති සකසන්නන් විසින් ණය පොලී අනුපාතය මත සීමාකම් පැනවීම පිළිබඳ තීරණයක් මතු කිරීමට ඉඩකඩ තිබේ. එවැනි සීමාකිරීමක් තුළින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලට තම පිරිවැය පියවාගැනීමට නොහැකිවීමෙන් ප්‍රමාණාත්මක ලාභයක් උපයාගැනීමට ඇති හැකියාව අහිමි වී යා හැකිය. එහි ප්‍රථිඵලයක් ලෙස ආයතනයේ වර්ධනය සීමාවන අතරම ඉහළ පිරිවැයක් දරීමට සිදුවන දුෂ්කර ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වෙත ප්‍රවේශ වීම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබිය හැකිය. එවැනි විටක ඉහළ පොලී අනුපාතයන් සඳහා සීමා පැනවීම මගින් දිළිඳු පුද්ගලයන් තවදුරටත් අපහසුතාවයට පත්වීමට වැඩි ඉඩකඩක් පවතී.

ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවල අඛණ්ඩ පැවැත්ම සහ තැන්පතු භාරගැනීම

විශාල දිළිඳු පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාවක් කරා ලගාවීමට නම් ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන මූල්‍ය වශයෙන් ස්ථාවර විය යුතුය. මෙහෙයුම් වියදමට අමතරව ආයතනයේ පැවැත්ම තහවුරු කිරීම සඳහා අවම වශයෙන් කුඩා ලාභයක් හෝ ඒ වෙනුවෙන් උපයාගැනීම අවශ්‍ය වේ. මුල්කාලීනව සහනාධාර ණය සහ ප්‍රදාන මත ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන ක්‍රියාත්මක වූ නිසා මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය යන්න ප්‍රධාන ගැටළුවක් බවට පත් නොවීය. නමුත් මෙවැනි අරමුදල් මූලාශ්‍ර ක්‍රමිකව හීනවී යාම නිසා වෙළඳපල කුලින් ණය හෝ තැන්පතු වශයෙන් එක්රැස් කරගන්නා අරමුදල් මත රැඳීමට මෙම ආයතනවලට සිදුවිය. මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය ආරක්ෂා කරගැනීම සම්බන්ධයෙන් ගත්කළ ඉහළ ණය ආපසු අයකරගැනීමේ අනුපාතය, අඛණ්ඩ ණය පහසුකම් ලබාදීම තුළින් ගනුදෙනුකරුවන් රඳවාගැනීම, පිරිවැයක් පිළිබඳ දැඩි අවධානය, කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායීතාවය යන කරුණු ප්‍රධාන සාධක බවට පත්වී තිබේ. මනාලෙස සකස්කරනු ලැබූ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් මගින් අඛණ්ඩ පැවැත්මක් නොමැති ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන බිහිවීම අධිකාරියමත් වී මෙම ගැටළු විසඳාගැනීමට හැකි වනු ඇත. ක්‍රීඩා ඉතුරුම් සේවාවන් යනු ක්‍රීඩා මූල්‍ය සංකල්පයේ මූලිකාංගයක් ලෙස සලකනු ලබන්නකි. අවම වශයෙන් ගනුදෙනු පිරිවැයවත් සුරක්ෂිත වන පරිදි තමන්ගේ තැන්පතු සඳහා ආරක්ෂාවක් කුඩා මට්ටමේ ඉතුරුකරන්නන්ගේ පැවතිය යුතුය. එමෙන්ම මුදල් අවශ්‍යතාවයක් ඇතිවූ අවස්ථාවලදී මෙම මුදල් භාවිතාවට ගතහැකි පරිදි තමාගේ ස්වභාවයක් පැවතීමේ හැකියාවද අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම කුඩා ඉතුරුම් යනු ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනයක් සඳහා වන ඉතා වැදගත් අරමුදල් සපයාගැනීමේ මූලාශ්‍රයකි. මෙම ඉතුරුම් ඒකරාශී කරගැනීම සඳහා දිළිඳු පුද්ගලයන්ට පිළිගත හැකි විවිධ ඉතුරුම් ක්‍රම හඳුන්වා දී තිබෙන අතර සමහරක් ඉතුරුම් ක්‍රම අනිවාර්ය ඉතුරුම් ක්‍රම වන අතර තවත් සමහරක් ස්වේච්ඡා ක්‍රම වේ.

වර්තමාන ශ්‍රී ලංකාවේ නීති පද්ධතිය නිසා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන සඳහා මේ සම්බන්ධයෙන් ගැටළු කිහිපයක් පැනනැගී ඇත. නීතිමය විධිවිධාන අනුව ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුවෙන් බලපත්‍රලාභී ආයතන සඳහා පමණක් මහජනතාවගෙන් තැන්පතු ඒකරාශී කළහැකිය. කෙසේවුවද රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන විසින් ඇප රහිතව නිකුත් කළ ණය සඳහා ණයකරුගේ දායකත්වය ලෙස අරමුදල් ඒකරාශී කරගනු ලබයි. ණයකරුවන්ට ඔවුන් මූල්‍යමය වශයෙන් අසීරු තත්ත්වයකට පත් වූ අවස්ථාවන්හිදී මෙම අරමුදල් ණය ගෙවීම සඳහා යොදාගැනීමට හැකිවීම නිසා මේමගින් ඔවුන්ටද යම් කිසි සහනයක් හිමිවනු ඇත. එමෙන්ම ණය වාරික කිහිපයක් ගෙවීමට අතපසු වී ඇති විටක එකවරම මුදල ගෙවීම සඳහාද මෙම ඉතුරුම් භාවිත කළ හැකිය. ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලබාගන්නා මෙවැනි ආකාරයේ දායකත්ව මුදල්ද 2011 අගභාගයේ ක්‍රියාවට නැගුන මුදල් ව්‍යාපාර පනත මගින් 'තැන්පතු' යන අර්ථය තුළට ඇතුළත් කරන ලද හෙයින් මේ ආකාරයේ දායකත්ව මුදල් වුවද එක්රැස් කිරීම තහනම් ක්‍රියාවක් බවට පත් කරන ලදී. එමනිසා මෙතෙක් කල් ඒකරාශීවූ තැන්පතු මුදල් ආපසු ගෙවීමට ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනයන්ට සිදුවූ අතරම අළුතින් දායකත්ව මුදල් එකතු කිරීමද නවතා දැමීමට සිදුවිය. එකවරම රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවල මූලික අරමුදල් සම්පාදන මාර්ගය වැසී ගිය අතර විශාල ලෙස මුදල් ආයතනවලින් ඉවතට ගලායාම ආරම්භ විය. ක්‍රීඩා මූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ සහ ඒවායේ ලාභදායීත්වයේ ඇතිවූ සීඝ්‍ර පසුබෑමට මෙම නව තත්ත්වය හේතු විය. ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවලට ක්‍රීඩා ඉතුරුම් එක්රැස් කිරීමට අවසර ලබාදීම, එම ආයතනවල අඛණ්ඩ පැවැත්ම තීරණය කිරීම සඳහා ඉතා වැදගත් කරුණක් වනු ඇත.

ක්‍රීඩා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් නොමැති වීම

වසර ගණනාවක පෙර සිට සාකච්ඡාවට බඳුන් වුවද මේ දක්වා ක්‍රීඩා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් රටතුළ බිහි නොවීය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ග්‍රාමීය දිළිඳුකම තුරන් කිරීමට සහ සංවර්ධනය අරමුණු කරගත් අනිකුත් ප්‍රතිපත්තීන් සමග ක්‍රීඩා මූල්‍ය මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධීකරණය කිරීම කළ නොහැකි වී තිබේ.

නියාමන පද්ධතියක් නොමැති වීම

අනිකුත් සෑම මූල්‍ය ආයතන වර්ගයක් සඳහාම විශේෂිත වූ නියාමන පද්ධතීන් පවතින අතර ඒ මගින් ඔවුනට අවශ්‍ය වන ආරක්ෂාව සපයන අතර වර්ධනය සඳහා අවශ්‍ය වන මාර්ගෝපදේශක සේවාවන්ද සපයනු ලබයි. එවැනි නියාමන පද්ධතියක් නොමැතිවීම නිසා පාලනය නොවූ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන කෙරෙහි ගැටළු රාශියක් මතුව ඇත.

යෝග්‍ය නියාමන පද්ධතියක වැදගත්කම

මනාලෙස නියාමනය වූ බැංකු සහ අනෙකුත් විධිමත් මූල්‍ය සමග සන්සන්ධනය කරන විට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන වල පවතින බහුවිධ අංගලක්ෂණ හේතුවෙන් එම ආයතන නිගමනය කිරීම පිළිබඳව පුළුල් ලෙස සාකච්ඡාවට බඳුන් වී ඇත. බොලිවියාව, ඉතියෝපියාව, ඝානාව, ජෙරු, පකිස්තානය, වියට්නාමය, කාම්බෝජයාව, ටැන්සානියාව සහ උගන්ඩාව වැනි රටවල මේ සම්බන්ධයෙන් සෘජු විධිවිධාන පනවා ඇත. එමෙන්ම බන්ගලාදේශය, ඉන්දුනීසියාව සහ දකුණු අප්‍රිකාව වැනි රටවල අන් ආයතන මගින් පැනවුණු වක්‍රාකාර විධිවිධාන පවතිනු ලැබේ. ඉන්දියාව විසින් මෑතකදී නියාමන පද්ධතියක් හඳුන්වාදීම පිණිස නීති විධානයක් පාර්ලිමේන්තුව හමුවට ගෙන එන ලදී. එක් එක් රටවල අවශ්‍යතාවයන් අනුව ගැලපෙන නියාමනයන් වෙනස් වනු ඇත. නියාමන පද්ධතිය එහි වෙළඳපල මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියටද උපකාරී වනු ලැබේ. ලබාදුන් ණය අයකරගැනීම සඳහා නීතිමය පිහිට පැතු අවස්ථාවන් කීපයකදී ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා ණය ලබාදීමට ඇති හැකියාව අධිකරණය විසින් ප්‍රශ්නගත කර තිබේ. අනිත් අතට ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන නීතිමය පිළිගැනීමක් ලබාදීම තුළින් මෙම ආයතන සඳහා ණය ලබාදෙන්නන්ට ඇති ණය අවධානම අඩු වනු ඇත. රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා සුවිශේෂී වූ නීතිමය පිළිගැනීමක් නොමැති හෙයින් අරමුදල් සම්පාදකයන් විසින් ණය පහසුකම් ලබාදීමට යම් පසුබෑමක් දක්නට ඇත.

විධිමත් මූල්‍ය අංශයේ නියාමන අධිකාරිය වන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය 2010 වාර්ෂික වාර්තාව මගින් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ඇති වැදගත්කම මෙසේ දක්වයි. "එලදායි ලෙස ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය අංශයේ ස්ථාවර ක්‍රියාකාරී පැවැත්ම තහවුරු කිරීම සඳහා වෘත්තීමය ලෙස කටයුතු කරන ශක්තිමත් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන පද්ධතියක පැවැත්ම ඉතාමත් වැදගත් වේ. යම් ආයතනයක් මහජනතාවගෙන් තැන්පතු එක් රැස් කරන්නේ නම්, තැන්පතුකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා එවැනි ආයතන විවක්ෂණ නියාමනය සහ අධීක්ෂණයට ලක් විය යුතුය. ඇතැම් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන දැනට කිසිම නීතිමය ප්‍රතිපාදනයක් යටතේ සුදුසු නියාමන සහ අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයකට යටත් නොමැති බැවින්, එම ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවල ව්‍යාප්තියත් සමග අඩු ආදායම් ලාභීන්ගෙන් තැන්පතු ලෙස එක්රැස් කරගන්නා ඉතිරිකිරීම්වල ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන්, බලධාරීන්ගේ සැලකිල්ලට යොමු වේ. රෙගුලාසි යනු ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන අනුගමනය කළ යුතු නීතිරීති පද්ධතියක් වන අතර අධීක්ෂණය යනු නීතිරීතින්ට අනුකූලතාවය දැක්වීම බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියකි. ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතන සඳහා ප්‍රමාණවත් නියාමන ක්‍රමවේදයක් නොමැති නිසා ඇතැම් අරමුදල් සම්පාදකයන් ක්‍ෂුද්‍ර මූල්‍ය ආයතනවලට අරමුදල් යෙදවීමටද මැලිකමක් දක්වන අතර මෙම අංශයේ ස්ථාවරත්වය තහවුරු කරගනිමින් සැලකිය යුතු එලදායි ප්‍රගතියක් අත්පත් කර ගැනීමට පුළුල් නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් පැවතිය යුතු බව අරමුදල් සම්පාදකයින් ගේ ද විශ්වාසයයි."

එම වාර්තාව තවදුරටත් මෙසේ දක්වා සිටී. “ක්‍රීඩා මූල්‍ය අංශයේ ප්‍රතිලාභ ඵලදායී ලෙස සමාජයට අත්පත් කර ගැනීමට නම් එම ආයතනවල පවතින ගැටළුවලට පිළියම් යෙදීමෙන් ඒවායේ ක්‍රියාකාරීත්වය ක්‍රමානුකූල කිරීම සඳහා ඵලදායී නියාමන හා අධීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක පැවැත්ම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත. මෙම අංශයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම තහවුරු කිරීමටත්, මහජන විශ්වාසය ඉහළ නැංවීමට සහ අරමුදල් සම්පාදනය කර ගැනීම සඳහා ඇති ඉඩකඩ පුළුල් කර ගැනීමටත් නියාමන ක්‍රමවේදය දායක වනු ඇත. එසේම එය ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවල ක්‍රියාකාරීත්වය අධීක්ෂණය කරවීමටද හේතු වේ.”

දරිද්‍රතාවය තුරන්කිරීමට සහ මූල්‍ය පද්ධතිය තුලට ඇතුළත් කරගැනීම සඳහා ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවල ඇති වැදගත්කම අවබෝධකරගනිමින් බැංකු මගින් නියාමනය නොවන ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන සඳහා වන නියාමන පද්ධතියක් ශ්‍රී ලංකා මහබැංකුව විසින් යෝජනා කර ඇත. මෙම යෝජනා ආකෘතිය යටතේ නියාමන ආයතනයක් පිහිටුවීමට අපේක්ෂිත අතර නියාමන, මූලිකාංග සහ සම්මතයන් නියම කිරීමට මහ බැංකුව වෙත බලය පැවරෙනු ඇත. ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන පවත්වාගෙන යාමට බලපත්‍ර නිකුත් කිරීමට සහ ඊට අදාළ විධිවිධාන නියම කිරීමට මෙම නියාමන අධිකාරියට බලය පැවරීමට නියමිතය. ඊට අමතරව ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන සුපරීක්ෂණය කිරීමද මේ මගින් සිදුවනු ඇත.

නිගමනය

ක්‍රීඩා මූල්‍ය යනු දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම සඳහා වන ඵලදායී මෙවලමකි. හේතු ගණනාවක් මත විධිමත් මූල්‍ය පද්ධතියට ඇතුළත් කර ගත නොහැකි පුද්ගලයන් මූල්‍ය පද්ධතිය තුලට ඇතුළත් කරගැනීමට මෙය තවදුරටත් දායකත්වය සපයයි. එහෙයින් ක්‍රීඩා මූල්‍යනය මගින් ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා මෙන්ම මහත්වූ සමාජ ආර්ථික සමානාත්මතාවයක් ඇති කිරීමටද දායකත්වයක් සපයනු ලබයි. මූල්‍ය සේවාවන් සපයාගැනීම සඳහා දිළිඳු පුද්ගලයන්ට පහසුවෙන් ප්‍රවේශවීමට නොහැකි වූ විට ඔවුන් තවදුරටත් දිළිඳු තත්ත්වය තුළ රැඳී පවතිනු ලබන අතර සමාජය තුළ අසමානතාවයන් වර්ධනය වීමට ඉඩ සැලසෙනු ඇත. මෙවැනි තත්ත්වයක් ආර්ථික වශයෙන්, සාමාජීය වශයෙන් සහ දේශපාලනික වශයෙන් පිළිගත නොහැක.

මෙම තත්ත්වය ප්‍රතිපත්ති සකසන්නන් විසින් අවබෝධ කරගැනීම නිසා මූල්‍ය සේවා, ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන ඇතුළු ක්ෂේත්‍රයේ විවිධ අංශ වර්ධනය කිරීම සඳහා විවිධ මැනුම් ක්‍රම හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. පිවිසුම් ක්‍රම, අරමුණු සහ ආයතනවල ක්‍රියාකාරී ස්වභාවය අනුව යමින් ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන විසින් ඔවුන්ගේ පිවිසුම් ක්‍රම වේදයක් පුළුල් කරනු ලබයි. එහෙයින් මෙම ක්ෂේත්‍රය සංවර්ධනය කිරීම අභියෝගාත්මක කර්තව්‍යයක් වනු ඇත. ක්‍රීඩා මූල්‍ය ව්‍යාපාරය සම්බන්ධයෙන් ගත්කල මූලික වශයෙන් ග්‍රාමීය ණය සම්පාදනය සඳහා විවිධ වැඩසටහන් සම්පාදනය, ක්‍රියාත්මක කිරීම යන කාරණා සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට තරමක් දිගු ඉතිහාසයක් ඇත. 1990 පසු කාල පරාසය තුළ වාණිජ පදනම මත ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන ආකාරයේ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතන රාශියක් බිහිවූ අතර මේ වන විට එම ආයතන සියල්ල ඒකරාශී වීමෙන් ඔවුන් අතර සහ තෙවන පාර්ශවයක් සම්බන්ධයෙන් වන ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළ හැකි අන්දමින් සංවිධානයක් බවට පත් වී ඇත. මෙම ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් බලපාන ගැටළු කිහිපයක් වන අතර ඒ අතරින් වඩාත්ම වැදගත් වී ඇත්තේ ඔවුන්ට නිත්‍යානුකූල අනන්‍යතාවයක් බිහිකළ හැකි සහ මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලිය සුමට කළ හැකි ආකාරයේ නියාමන පද්ධතියක් බිහිකර ගැනීමයි. මෙවැනි නියාමන පද්ධතියක් මගින් ඔවුන්ගේ වෙළඳපල ස්ථාවරය, නියාමනය නොවූ සහ/හෝ උෞත නියාමනය වූ ක්‍රීඩා මූල්‍ය ආයතනවලට වඩා වැඩි දියුණු වූ තත්ත්වයකට පත් වනු ඇත. යෝග්‍ය නියාමන පද්ධතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට තම උපරිම දායකත්වය ලබාදීම මගින් ප්‍රතිපත්ති සැකසුම්කරුවන්ට ක්‍රීඩා මූල්‍ය ව්‍යාපාරයේ මෙන්ම සමස්ථ ආර්ථිකයේ වර්ධනය තහවුරු කිරීමට සහය පළ කළ හැකි වනු ඇත.

Lanka Microfinance Practitioners' Association

112 A, Maddumagewatte, Nugegoda, Sri Lanka.

Telephone : +94 11 4367621/ 4369612

Fax: +94 11 2827109

Email : info@lankamicrofinance.com

Website : www.microfinance.lk